គោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន

ស្តីពី

ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រៀបចំដោយ ៖ ក្រសួងបរិស្ថាន និងអង្គការកែច្នៃសំរាមនិងការសិក្សានៅកម្ពុជា (COMPED)

ក្រោមគំរោង ៖ កម្មវិធីពង្រឹងសមត្ថភាព និងគោលការណ៍គ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឧបត្ថម្ភថវិកាដោយ ៖ សហគមន៍អ៊ឺរ៉ុប EU (AsiaProEco Programme)

ASIA PRO ECO

EUROPEAID
CO-OPERATION OFFICE

បរិស្ថាន

កុម្ភៈ ២០០៦

គោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន

ស្តីពី

ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រៀបចំដោយ ៖ ក្រសួងបរិស្ថាន និងអង្គការកែច្នៃសំរាមនិងការសិក្សានៅកម្ពុជា (COMPED)

ក្រោមគំរោង ៖ កម្មវិធីពង្រឹងសមត្ថភាព និងគោលការណ៍គ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឧបត្ថម្ភថវិកាដោយ ៖ សហគមន៍អឺរ៉ុប EU (AsiaProEco Programme)

កុម្ភៈ ២០០៦

សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ម៉ុក ម៉ារ៉ែត

បច្ចុប្បន្ន ដោយមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ស្របជាមួយនឹងកំណើនប្រជាពលរដ្ឋ និងតំរូវការប្រើប្រាស់សំភារៈក្នុងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃជាការចាំបាច់ ជាហេតុបង្កឱ្យមានបញ្ហាបរិស្ថាន ដោយសារការបោះបង់ចោលសំណល់រឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមបណ្តាខេត្ត ក្រុង បានជះឥទ្ធិពលលើសុខភាពសាធារណៈ និងបរិស្ថាន ។ ដោយពិនិត្យឃើញនូវបញ្ហាកើតមាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានយកចិត្តទុកដាក់ និងចាត់វិធានការមួយចំនួនដូចជា : ការរៀបចំលិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ ដើម្បីធានាការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងមានសុវត្ថិភាពបរិស្ថាន ការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីជំនាញ ការអប់រំប្រជាពលរដ្ឋឱ្យយល់ដឹងផលប៉ះពាល់ដែលនឹងអាចកើតមានដល់ខ្លួន និងការបោះបង់ចោលសំណល់ឱ្យមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងប្រកបដោយអនាម័យបរិស្ថាន ក៏ដូចជាការជំរុញដល់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងក្រុមហ៊ុនឯកជនអនុវត្តតាមលិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ដែលមានហើយ ។

ឯកសារគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាននេះ ជាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន និងអង្គការ COMPED ជាដៃគូរបស់ក្រសួង បានរៀបចំឱ្យមានជាគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន ស្តីពី **ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ដែលឯកសារនេះបានណែនាំលំអិតបន្ថែមសំរាប់ជំរុញការអនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ដែលមានស្រាប់ ហើយវាមានសារប្រយោជន៍ និងជាមូលដ្ឋានជួយដល់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ជាពិសេសអាជ្ញាធរដែនដីខេត្ត ក្រុង និងផ្នែកឯកជនក្នុងការកែលំអការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងដែលកំពុងជួបបញ្ហាឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងក្នុងពេលអនាគត ។

ឯកសារគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាននេះ បានបង្ហាញពីលក្ខណៈបច្ចេកទេសលើការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងដូចជា:

- ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់សំរាប់អាជ្ញាធរខេត្ត ក្រុង និងក្រុមហ៊ុនឯកជនក្នុងរយៈពេលខ្លី មធ្យម និងរយៈពេលវែង ។
- ការរៀបចំទីលាន ដំណើរការទីលាន និងការថែទាំទីលានក្នុងពេលបិទ ។
- វិធីសាស្ត្រ និងល័ក្ខខ័ណ្ឌក្នុងការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ។
- ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រដែលជាប្រភេទប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ។
- ការបង្ហាញនូវលក្ខណៈ និងវិធីដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងការអប់រំបរិស្ថានដល់មហាជនទូទៅ ។

ដោយពិនិត្យឃើញនូវសារប្រយោជន៍នៃគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាននេះ ក្រសួងបរិស្ថាន សូមគាំទ្រទាំងស្រុងដល់ខ្លឹមសារឯកសារនេះ ហើយសង្ឃឹមថា ឯកសារនេះ នឹងជួយដល់ស្ថាប័នពាក់ពន្ធ័ និងផ្នែកឯកជនដ៏ទៃទៀតដែលមានមានភាពកិច្ចក្នុងនាមជាម្ចាស់សំណល់នូវវិធីសាស្ត្រគ្រប់គ្រងប្រកបដោយសុវត្ថិភាពបរិស្ថាន ។

រាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី០៩..ខែកុម្ភៈ..ឆ្នាំ២០០៦

ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន

ម៉ុក_ម៉ារ៉ែត

បណ្ឌិត.ជីវវិទ្យា

អារម្ភកថា

គោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រៀបចំឡើងតាមរយៈគំរោងកម្មវិធីពង្រឹងសមត្ថភាព និងគោលការណ៍គ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (Capacity Building and Policy Reinforcement in Cambodia in the Field of Waste Management) ដោយមានការឧបត្ថម្ភថវិកាពីសហគមន៍អ៊ឺរ៉ុប EU ក្រោមគំរោង AsiaProEco Programme ។

បំណងនៃគំរោងគឺចូលរួមជាមួយនឹងក្រសួងបរិស្ថានក្នុងការរៀបចំ និងអនុវត្តន៍គោលការណ៍គ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និងពង្រឹងសមត្ថភាពយល់ដឹងបរិស្ថានដល់សាធារណៈជន។

ដើម្បីសំរេចនូវគោលបំណងខាងលើ គំរោងបានរៀបចំនូវកម្មវិធីអនុវត្តន៍មួយចំនួនដូចជា បើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាល ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង និងសេចក្តីព្រាងគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ដែលមានអង្គការ COMPED ជាអ្នកសំរបសំរួល និងជំនាញការអន្តរជាតិជាអ្នកផ្តល់ប្រឹក្សាបច្ចេកទេស និងជានិច្ចជាកាល សិក្ខាកាមតែងតែទទួលបាននូវការផ្តល់ប្រឹក្សាពីក្រសួងបរិស្ថាន។

ការរៀបចំគោលការណ៍ណែនាំខាងលើ ធ្វើឡើងដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមាន។

ក្នុងគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន មានការផ្តល់អនុសាសន៍បច្ចេកទេសមួយចំនួន បានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ដែលទាមទារអោយមានការកែសំរួល (update) ជានិច្ច យោងតាមការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែង។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថាគោលការណ៍ណែនាំនេះ ជាជំនួយមួយផ្នែកក្នុងការអនុវត្តន៍នូវបញ្ញត្តិច្បាប់ប្រកបដោយ សុក្រឹត និងប្រសិទ្ធភាព។

យើងខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថានដែលជានិច្ចជាកាលតែងតែគាំទ្រនូវគំរោងកម្មវិធីបរិស្ថាន។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦

នាយក អង្គការកែច្នៃសំរាមនិងការសិក្សានៅកម្ពុជា

ជោ គឹមហេង

រៀបចំដោយ

ក្រុមទី ១. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

លោក ជិន សុធន់	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការបំពុលបរិស្ថាន
លោក សុខ វុទ្ធា	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានអប់រំព័ត៌មាន និងផ្សព្វផ្សាយបរិស្ថាន
លោក ម៉ៃ វណ្ណៈ	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ
លោក ឃួន តារា	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌទួលគោក
លោក លឹម កែន	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌចំការមន
លោក ផេង វិរៈ	មន្ទីរបរិស្ថានខេត្តកណ្តាល

ក្រុមទី ២. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការសាងសង់និងគ្រប់គ្រងទីលាន

លោក ថោរ សុភាព	មន្ទីរបរិស្ថានខេត្តកណ្តាល
លោក ហ៊ាង ញ៉	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ
លោក ឃុយ គុយនី	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ
លោក អ៊ូ សុភ័ន្ត	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានអង្កេត ពិនិត្យ ការវាយតំលៃ ហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
លោក សួន ពន្លក	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការបំពុលបរិស្ថាន
លោក អ៊ុំ សោភ័ណ្ឌ	រដ្ឋាករគ្រប់គ្រងសំណល់រាជធានីភ្នំពេញ

ក្រុមទី ៣. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

លោក ពុំ អឿ	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌមានជ័យ
លោក ម៉ែត បុល	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការបំពុលបរិស្ថាន
លោក បូ សំខាន់	អង្គការកែច្នៃ និងអនាម័យសហគមន៍
លោក ទិត្យ សុផាណារ៉ា	មន្ទីរបរិស្ថានខេត្តកណ្តាល
លោក ពេជ្រ អ៊ី	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌដង្កោរ
លោក អៀម ស៊ីថា	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌ៧មករា

ក្រុមទី ៤. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

លោក សារុន សំបូរ	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការបំពុលបរិស្ថាន
លោក សោម សីហារត្ន័	ក្រសួងសុខាភិបាល
លោក សរ សុង	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ
លោក លី ហួត	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានផែនការ និងកិច្ចការច្បាប់
លោក អ៊ួង ប៊ុនណាល់	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ
លោក ជឹម ឡា	មន្ទីរបរិស្ថានខេត្តកណ្តាល

ក្រុមទី ៥.គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការអប់រំបរិស្ថាន

លោក យិន ប៊ុនណាង	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានអប់រំព័ត៌មាន និងផ្សព្វផ្សាយបរិស្ថាន
លោក អ៊ូ វិទូ	ក្រសួងបរិស្ថាន នាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការបំពុលបរិស្ថាន
លោក លី ឡុង	មន្ទីរបរិស្ថានរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបន្ទុកខណ្ឌឫស្សីកែវ
លោក ហ៊ុយ ផលវុឌ្ឍី	មន្ទីរបរិស្ថានខេត្តកណ្តាល
លោក កុក សុធា	សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ

ទីប្រឹក្សាបច្ចេកទេស

- Bauhaus Universität Weimar (European Project Applicant)
- Scuola Agraria del Parco di de Monza (European project partner)
- KNOTEN WEIMAR GmbH, Germany
- Thüringer Ministerium für Landwirtschaft, Naturschutz und Umwelt, Germany
- Bioverwertung &Recycling GmbH Erfurt, Germany

មាតិកា

ទំព័រ

I. សេចក្តីផ្តើម

១. គោលបំណង និងទិសដៅនៃគោលការណ៍ណែនាំ ១

២. បញ្ញត្តិច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង........................ ១

២.១ ច្បាប់ ស្តីពី កិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ..... ១

២.២ អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង...... ១

២.៣ ប្រកាសអន្តរក្រសួងមហាផ្ទៃ-បរិស្ថាន លេខ ៨០ ប្រក.មជ_បស្ត ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹង នៅក្នុងខេត្ត ក្រុង នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា.. ២

៣. វិសាលភាពនៃគោលការណ៍ណែនាំ.. ២

II. និយមន័យ.. ៣

III. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

១. គោលបំណង.. ៧

២. ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង................................ ៧

៣. ទិន្នន័យនិងទំរង់បែបបទរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង.................. ៨

៣.១ ទិន្នន័យនៅក្នុងផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង........................ ៨

៣.២ ប្រភេទ បរិមាណ និងប្រភពសំណល់................................ ៨

៣.៣ លំហូរសំណល់.. ៩

៣.៤ វិធានការ.. ៩

៣.៥ បែបបទនៃការសរសេរគំរោងផែនការ................................ ១០

៣.៦ ការប្រៀបធៀបផែនការចូលគ្នា.................................... ១០

៣.៧ ព័ត៌មានសំខាន់ៗដែលត្រូវការសំរាប់រៀបចំផែនការ គ្រប់គ្រងសំណល់រឹង.. ១០

IV. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការសាងសង់ និងការគ្រប់គ្រងទីលាន

១. គោលបំណង...១១

២. ប្រភេទទីលាន...១១

៣. តម្រូវការទីលាន...១២

៣.១ លក្ខខណ្ឌទូទៅនៃទីលាន...១២

៣.២ តម្រូវការចាំបាច់សំរាប់ទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ..........................១៣

៣.៣ តម្រូវការចាំបាច់សំរាប់ទីលានអនាម័យ...................................១៤

៤. លក្ខខណ្ឌនានាដើម្បីសុំការអនុញ្ញាត.......................................១៣

៥. សំណល់ដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យចាក់ចោលលើទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ
និងទីលានអនាម័យ...១៤

៦. លក្ខខណ្ឌក្នុងការជ្រើសរើសទីតាំងសាងសង់ទីលាន..............................១៥

៧. ប្រព័ន្ធប្រមូលខ្សស៊ូន និងទឹកសំអុយទីលាន....................................១៦

៨. ដំណើរការទីលាន...១៦

៨.១ រចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំ...១៦

៨.២ ការគ្រប់គ្រងសំណល់នាំចូលទីលានទាំងបីប្រភេទ............................១៦

៨.៣ បុគ្គលិកធ្វើការនៅទីលានទាំងបីប្រភេទ....................................១៧

៨.៤ ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកក្រោមដី.....................................១៨

៩. ការត្រួតពិនិត្យ និងការអង្កេត...១៨

៩.១ ពេលដំណើរការទីលាន...១៨

៩.២ ក្រោយពេលបិទទីលាន...១៩

១០. ការគ្របទីលានបញ្ចប់ និងការគ្រប់គ្រងបន្ត....................................១៩

១០.១ ការគ្របចុងក្រោយ...១៩

១០.២ ការដាំរុក្ខជាតិឡើងវិញ..១៩

V. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

១. គោលបំណង...២០

២. វត្ថុធាតុដើមដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍...................................២០

២.១ លក្ខណៈទូទៅ.. ២០
២.២ សំណល់ជីវៈ.. ២០
២.៣ ប្រភេទសំណល់ផ្សេងៗទៀត.. ២១
២.៤ សំណល់ភក់.. ២១
៣. សារធាតុដែលមិនអនុញ្ញាតអោយយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍.......... ២១
៤. ផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍.. ២២
៤.១ លក្ខណៈជីកំប៉ុស្តិ៍... ២២
៤.២ លក្ខណៈផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍.. ២២
៥. តំរូវការសំរាប់ដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍.. ២៤
៦. ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍.. ២៥
៦.១ ទីតាំងទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍... ២៥
៦.២ ការសាងសង់ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍... ២៦
៧. ការអនុញ្ញាតសំរាប់ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍.. ២៧

VI. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

១. គោលបំណង... ២៨
២. ប្រភពសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.. ២៨
៣. ប្រភេទសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.. ២៨
៤. ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ... ២៩
៤.១ ការញែកសំណល់នៅប្រភព.. ២៩
៤.២ ការទុកដាក់បណ្តោះអាសន្នប្រកបដោយសុវត្ថិភាព.......................... ៣០
៥. ការត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.................................... ៣០
៥.១ ភារកិច្ចម្ចាស់សំណល់ប្រភេទ ខ និង គ.................................... ៣០
៥.២ ភារកិច្ចក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន.. ៣១
៥.៣ ភារកិច្ចអ្នកទទួល.. ៣១
៦. ការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រប្រភេទ ខ និង គ........................ ៣២
៧. ការបោះបង់ចុងក្រោយនៃសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.................................... ៣២

៨. ការពង្រឹង និងបង្កើនសមត្ថភាព.................................. ៣៣

VII. គោលការណ៍ណែនាំ ស្ដីពី ការអប់រំបរិស្ថាន

១. គោលបំណង.. ៣៤

២. គោលការណ៍អប់រំបរិស្ថាន.................................... ៣៤

៣. មុខសញ្ញា.. ៣៥

៤. ផែនការអប់រំបរិស្ថាន...................................... ៣៥

៤.១ ខ្លឹមសារអប់រំបរិស្ថាន.................................... ៣៦

៤.២ ផែនការអប់រំបរិស្ថាន.................................... ៣៧

៤.៣ សកម្មភាពអប់រំបរិស្ថាន.................................. ៣៧

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ ១ តារាងបែងចែកប្រភេទសំណល់រឹង............................ ៣៨

ឧបសម្ព័ន្ធ ២ មធ្យោបាយចាក់ចោល.................................. ៤៥

ឧបសម្ព័ន្ធ ៣ មធ្យោបាយប្រព្រឹត្តកម្ម................................ ៤៥

ឧបសម្ព័ន្ធ ៤ ទំរង់បែបបទផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង........................ ៤៦

ឧបសម្ព័ន្ធ ៥ ប្រភេទសំណល់ដែលត្រូវចាក់ចោលនៅទីលានប្រភេទផ្សេងៗគ្នា.... ៤៨

ឧបសម្ព័ន្ធ ៦ កំណត់សំគាល់បច្ចេកទេស.............................. ៥៧

ឧបសម្ព័ន្ធ ៧ កំរិតកំណត់លោហៈធ្ងន់សំរាប់សំណល់ភក់ដែលយកទៅធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍.. ៨៧

ឧបសម្ព័ន្ធ ៨ លោហៈធ្ងន់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមាននៅក្នុងជីកំប៉ុស្ដិ៍................. ៨៧

ឧបសម្ព័ន្ធ ៩ តំរូវការបច្ចេកទេសសំរាប់មធ្យោបាយប្រព្រឹត្តកម្មជីវៈ.............. ៨៨

ឧបសម្ព័ន្ធ ១០ ប្រភេទសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.............................. ៩៤

ឧបសម្ព័ន្ធ ១១ បែបបទការដឹកជញ្ជូន និងការចាក់ចោលសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ.... ៩៧

I. សេចក្តីផ្តើម

១. គោលបំណង និងទិសដៅនៃគោលការណ៍ណែនាំ

គោលបំណងនៃគោលការណ៍ណែនាំបរិស្ថាន ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺធានានូវកិច្ចការពារសុខភាពសាធារណៈ បរិស្ថាន និងអភិរក្សជីវៈចំរុះ ជៀសផុតពីការបំពុលបង្កដោយបញ្ហាសំណល់រឹង។

ដើម្បីសំរេចឱ្យបាននូវគោលបំណងខាងលើ គោលការណ៍ណែនាំមានទិសដៅក្នុងការអនុវត្តន៍ដូចខាងក្រោមនេះ÷

- ជំរុញការអនុវត្តគោលការណ៍កាត់បន្ថយការបង្កើតសំណល់ កាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃ និងការចាក់ចោលសំណល់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងដោយសុវត្ថិភាព។
- ជំរុញការអប់រំប្រជាពលរដ្ឋ និងសារធារណៈជនគ្រប់ស្រទាប់ជាន់ថ្នាក់ ឱ្យបានយល់និងស្គាល់នូវអត្ថន័យ ព្រមទាំងសារៈសំខាន់នៃកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងទៅអនាគត ព្រមទាំងការយល់ដឹងអំពីការអភិវឌ្ឍន៍ដោយចេរភាពបរិស្ថាន។
- ជំរុញការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងឱ្យបានសមស្រប នាំមកនូវការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិប្រកបដោយចេរភាព ការពារឱ្យបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិ និងតាមរយៈសកម្មភាពគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង បង្កើតឱ្យមានការងារធ្វើ។

២. បញ្ញត្តិច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

២.១ ច្បាប់ ស្តីពី កិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

មាត្រា ១៣: ការទប់ស្កាត់ កាត់បន្ថយ និងការត្រួតពិនិត្យការបំពុលអាកាស ទឹក ដី ការរំខានដោយសម្លេង និងរំញ័រ ព្រមទាំងសំណល់សារធាតុពុល និងសារធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ តាមសំណើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន។

២.២ អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

មាត្រា ១: អនុក្រឹត្យនេះមានគោលដៅ កំណត់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ប្រកបដោយលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្រប និងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សំដៅធានាបាននូវ

ការការពារសុខភាពសាធារណៈ គុណភាពបរិស្ថាន និងការអភិរក្សជីវៈចំរុះ។

មាត្រា ៩: ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវរៀបចំប្រកាស ស្តីពី គោលការណ៍ណែនាំលើការបោះចោល ប្រមូល ដឹកជញ្ជូន ស្តុក កែច្នៃ កាត់បន្ថយបរិមាណសំរាម និងការចាក់ចោលសំរាម តាមបណ្តាខេត្ត ក្រុង ដើម្បីធានាបាននូវការគ្រប់គ្រងសំរាម ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

អាជ្ញាធរខេត្ត-ក្រុងត្រូវរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំរាមនៅក្នុងខេត្ត-ក្រុងរបស់ខ្លួនសំរាប់រយៈពេលខ្លី រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង។

មាត្រា ១១: ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវរៀបចំប្រកាស ស្តីពី គោលការណ៍ណែនាំ លើការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ដើម្បីធានាបាននូវការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

២.៣ ប្រកាសអន្តរក្រសួងមហាផ្ទៃ-បរិស្ថាន ៨០ ប្រក.មផ-បស្ថ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំរាមសំណល់រឹង នៅខេត្ត ក្រុង នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មាត្រា ១: ប្រកាសនេះមានគោលបំណង ជំរុញកិច្ចទទួលខុសត្រូវរបស់អាជ្ញាធរដែនដី និងសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ ក្នុងការអនុវត្តន៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវវិធានការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹង នៅក្នុងខេត្ត ក្រុងនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន សំដៅធានាបាននូវកិច្ចការពារសុខភាពសាធារណៈ សោភ័ណភាព គុណភាពបរិស្ថាន និងជីវចំរុះ។

មាត្រា ២: ប្រកាសនេះមានវិសាលភាពអនុវត្តទៅលើរាល់សកម្មភាពប្រមូល សំអាត ស្តុកបណ្តោះអាសន្ន ដឹកជញ្ជូន កែច្នៃ សំណល់រឹងគ្រប់ប្រភេទ នៅតាមខេត្ត ក្រុងនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៣. វិសាលភាពនៃគោលការណ៍ណែនាំ

គោលការណ៍ណែនាំនេះមានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះសកម្មភាពបោះចោល ទុកដាក់ ស្តុក ប្រមូល ដឹកជញ្ជូន កែច្នៃ ធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម ធ្វើជីកំប៉ុស្ត៍ និងការបោះបង់ចោលចុងក្រោយ នៃសំណល់រឹងគ្រប់ប្រភេទ។

II. និយមន័យ

ពាក្យបច្ចេកទេសដែលមានប្រើក្នុងឯកសារនេះ ត្រូវបានបកស្រាយ ឬកំណត់ន័យដូចតទៅ៖

<u>សំណល់រឹង</u> (solid waste) គឺសំដៅទៅលើវត្ថុរឹង សារធាតុរឹង សំភារៈ ឬរបស់កំទេចកំទីដែលគេលែងត្រូវការប្រើប្រាស់ ហើយដែលត្រូវបានគេបោះបង់ចោល មានបំណងនឹងបោះបង់ចោល ឬតំរូវអោយបោះបង់ចោល។

<u>សំណល់រឹងមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់</u> (non-hazardous solide waste) ជាសំណល់ដែលមិនបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ ដូចជាសំណល់រឹងទូទៅតាមផ្ទះ ទីផ្សារ ទីសាធារណៈ ភោជនីយដ្ឋាន ផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ សួនច្បារ អាគារពាណិជ្ជកម្ម។ល។ (មើលឧបសម្ព័ន្ធ ១)

<u>សំណល់រឹងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់</u> (hazardous solide waste) គឺសំដៅលើសារធាតុវិទ្យុសកម្ម ផ្ទុះ ពុល ឆេះ បង្កឱ្យមានជំងឺមហារីក ចម្លងជំងឺ ធ្វើឱ្យរលាក ធ្វើឱ្យច្រេះ ធ្វើអុកស៊ីតកម្ម ឬ សារធាតុគីមីផ្សេងទៀតដែលអាចនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស សត្វ ឬ មានការបំផ្លិចបំផ្លាញដល់រុក្ខជាតិ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និងបរិស្ថាន។ សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់អាចមានប្រភពពីលំនៅស្ថាន រោងចក្រ ឧស្សាហកម្ម សកម្មភាពកសិកម្ម សកម្មភាពអាជីវកម្ម និងសេវាកម្ម អាជីវកម្មរ៉ែ ។ល។ ប្រភេទសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់មានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។

<u>សំណល់រឹងទីក្រុង</u> (municipal solid waste) ដូចជាសំណល់រឹងតាមផ្ទះ សំណល់រឹងស្រដៀងសំណល់តាមផ្ទះ ដូចជាលំនៅស្ថាន អាគារសាធារណៈ រោងចក្រ សហគ្រាស ទីផ្សារ សណ្ឋាគារ អាគារពាណិជ្ជកម្ម ភោជនីយដ្ឋាន មន្ទីរពេទ្យធ្វើដំណើរ រមណីយដ្ឋាន។ល។

<u>សំណល់តាមផ្ទះ</u> (household waste) ជាផ្នែកមួយនៃសំណល់រឹងដែលកាត់ច្រើន ចេញពីផ្ទះឯកជន លំនៅស្ថាន អាគារសាធារណៈ រោងចក្រ ទីផ្សារ សណ្ឋាគារ អាគារពាណិជ្ជកម្ម ភោជនីយដ្ឋាន មន្ទីរពេទ្យ ដឹកជញ្ជូន កន្លែងកំសាន្ត ។ល។

<u>សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ</u> (medical waste) សំណល់ទាំងឡាយណាដែលកើតចេញពីមន្ទីរពេទ្យ និងសកម្មភាពវេជ្ជសាស្ត្រ។

<u>សំណល់ទីផ្សារ</u> (market waste) សំណល់ដែលចេញពីទីផ្សារ។

<u>សំណល់សត្តឃាត</u> (slaughterhouse waste) សំណល់ដែលចេញពីកន្លែងសត្តឃាត សំរាប់សេវាកម្មសាច់ជាអាហារ។

<u>សំណល់កសិកម្ម</u> (agriculture waste) សំណល់ដែលចេញពីសកម្មភាពដាំដុះ រុក្ខជាតិ ការប្រមូលផល និងសារធាតុដែលគេឈប់ប្រើប្រាស់នៅកសិដ្ឋាន ឬស្រែចំការ។

<u>សំណល់សួនច្បារ</u> (garden waste) ស្មៅ ស្លឹកឈើ មែកឈើ។ល។

<u>សំណល់ឧស្សាហកម្ម</u> (industrial waste) សំណល់ដែលចេញពីរោងចក្រ សហគ្រាស។

<u>សំណល់សំណង់</u> (construction and demolition waste) សំណល់ដែលចេញពីសកម្មភាព សាងសង់ រុះរើសំណង់ និងសំណង់ស្ពានថ្នល់។ល។

<u>សំណល់មន្ទីរពិសោធន៍</u> (laboratory waste) ជាសំណល់នៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍។

<u>សំណល់តាមផ្លូវ</u> (street swepping) សំណល់ដែលចេញពីសកម្មភាពបោសសំអាតតាមដងផ្លូវ។

<u>សំណល់ផ្ទះបាយ</u> (kitchen waste) សំណល់ម្ហូបអាហារដែលសល់ពីការដាំស្ល និងក្រោយពេលបរិភោគ ដូចជាសំណល់បន្លែ ផ្លែឈើ សាច់ ត្រី ឆ្អឹង ស្បែក រោម សំបកស៊ុត។ល។ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងកំទេចក្រដាស ក្រដាសកាតុងដែលប្រឡាក់ ព្រោះគេប្រើប្រាស់វាសំរាប់វេចខ្ចប់អាហារ (ឧទាហរណ៍ដូចជា ប្រអប់កាតុងជាដើម)។

<u>សំណល់ជីវៈ</u> (bio-waste) ដូចជាសំណល់ផ្ទះបាយ (កំទេចកំទីអាហារ) ដែលជាសាច់ ឬបន្លែ និងសំណល់បៃតងអាចធ្វើការបំបែកធាតុតាមជីវៈបាន។

<u>សំណល់ដែលអាចបំបែកធាតុក្រោមអំពើជីវៈ</u> (biodigradable waste) រាល់សំណល់ណាដែលអាចធ្វើការបំបែកធាតុក្រោមអំពើជីវៈ តាមបែបល័ក្ខខ័ណ្ឌអែរ្យូបិក ឬអែនអែរ្យូបិកបានដូចជាសំណល់អាហារ សំណល់បៃតង ក្រដាស និងក្រដាសកាតុងជាដើម។

<u>សំណល់វេចខ្ចប់</u> (packing waste) សំណល់នេះកើតឡើងតាមរយៈសកម្មភាពវេចខ្ចប់ដែលបោះចោលដោយអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ ឬអ្នកផលិត។

<u>សំណល់ដែលអាចកែច្នៃវិញបាន</u> (recyable waste) ជាសំណល់ដែលគេយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមសំរាប់ផលិតផលថ្មីមួយទៀត។

<u>សំណល់ភក់ល្បប់</u> (sewage sludge) ជាសំណល់រឹង ឬពាក់កណ្តាលរឹងដែលចេញពីការរងដោយខ្លួនឯង ឬក៏ការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មជីវៈនៅកន្លែងប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់រាវទីក្រុង ឬកន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់រាវឧស្សាហកម្ម ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងសំណល់ភក់ដែលគេបានដកទឹកចេញ ឬសំងួត ឬធ្វើប្រព្រឹតកម្មតាមបែបណាមួយ។

ទីលានចាក់សំណល់ (landfill) ជាកន្លែងមួយសំរាប់ចាក់ចោលសំណល់ណា ដែលមិនអាចយកទៅធ្វើអ្វី ឬកែច្នៃបានតទៅទៀត។

ទឹកសំអុយទីលាន (landfill leachate) ជាវត្ថុរាវដែលជ្រាបឆ្លងកាត់គំនរសំណល់ពុករលួយនៃទីលាន និងជ្រាបចេញពីទីលាន ព្រមទាំងទឹកសំអុយដែលនៅក្នុងទីលាន។

ឧស្ម័នទីលាន (landfill gas) ជាឧស្ម័នដែលកើតពីសំណល់នៅទីលានតាមរយៈការកើតឡើងដោយឯកឯង ឬការបំបែកធាតុ។

ទឹកដែលរងការបំពុល (contaminated water) សំដៅលើទឹកភ្លៀង ទឹកដែលលាងហូរជ្រោះកាត់ទីលានសំណល់។

ជីកំប៉ុស្តិ៍ (compost) ជាសមិទ្ធិផលចុងក្រោយនៃការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍។ សមិទ្ធិផលនេះអាចប្រើជំនួសជីគីមីបាននៅក្នុងវិស័យកសិកម្ម ព្រោះវាមានសារធាតុចិញ្ចឹម ធ្វើឱ្យដីមានជីជាតិ មានរចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញ ធ្វើឱ្យសត្វមានប្រយោជន៍ក្នុងដីអាចរស់បាន មានលទ្ធភាពជក់ជាតិទឹកបានយូរ។

ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ (composting) ជាដំណើរការបំបែកធាតុតាមបែបជីវៈ ក្រោមលក្ខខ័ណ្ឌអ៊ែរ៉ូបិកមួយគ្រឹមត្រូវ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍មានការបញ្ចេញជាឧស្ម័ននិងទឹកសំអុយ ហើយមួយផ្នែកទៀតនៃសំណល់ពុកផុយ បំរែបំរួលពីសារធាតុជីវៈទៅជាសារធាតុមហោត។ ដំណើរការបំរែបំរួលនេះកើតឡើងតាមរយៈសកម្មភាពពពួកមីក្រូសរីរាង្គ។ ដូចនេះការបំបែកធាតុតាមបែបអ៊ែរ៉ូបិកទាមទារឱ្យមានវត្តមានឧស្ម័នអុកស៊ីសែនជានិច្ច។

សំណល់ឌីកេសតេត (digestate) ជាសំណល់រឹង ឬតាក់កណ្តាលរឹងដែលកើតចេញពីការបំបែកធាតុតាមបែបអែនអ៊ែរ៉ូបិក។

ការបំបែកធាតុតាមអែនអ៊ែរ៉ូបិក (anaerobig degestion) ការបំបែកធាតុដោយមិនមានវត្តមានឧស្ម័នអុកស៊ីសែន។ កំដៅកើតឡើងដោយសារឧស្ម័នជីវៈ (ក្នុងនោះមានឧស្ម័នមេតាន) ហើយសមិទ្ធិផលចុងក្រោយអាចជាវត្ថុធាតុដើមយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ឬប្រើប្រាស់ជាជីតែម្តងសំរាប់តែដីដំណាំហូបផ្លែ។

បច្ចេកទេសសមស្រប (state of the art) បញ្ជាក់ថាជាបច្ចេកទេសសមស្របដែលខិតជិតទៅដល់បច្ចេកទេសនាពេលបច្ចុប្បន្ន។

មធ្យោបាយប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់ (waste treatment facilities) តាមបែបរូប (physical) តាមបែបកំដៅ (energy) គីមី (chemical) ឬជីវៈ (biological) ដែលរាប់បញ្ចូលទាំងការញែក ការបំរែបំរួលលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់សំណល់។ ការប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់ក្នុងបំណងកាត់បន្ថយមាឌវា ឬភាពគ្រោះថ្នាក់ដែលមានមកពីធម្មជាតិ។

កន្លែងចាក់សំណល់ (dumping areas) ជាកន្លែងមួយនៅក្នុងបរិវេណទីលាន មានការរៀបបាតក្រោមត្រឹមត្រូវ ហើយសំណល់ដែលចាក់ចោលនៅទីនោះ ដោយមិនមានកំណត់ពេលវេលា។

កន្លែងស្តុកបណ្តោះអាសន្ន (intermediate storage area) ជាកន្លែងមួយដែលសង់មានភាពរឹងមាំសំរាប់ទទួលសំណល់ ដើម្បីរៀបចំធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម ប្រមូលសំណល់សំរាប់ការគ្រប់គ្រងបន្ត ឬយកទៅចាក់ចោល។

កន្លែងស្តុក (storage area) ជាកន្លែងមួយសាងសង់ឡើង សំរាប់ស្តុកសំណល់មួយរយៈ ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មគីមីកម្ម ទីតាំងវាស្ថិតនៅលើទីលាន។

ច្រកចូល (entrance area) ជាកន្លែងទទួលសំណល់មកដល់ ហើយមានជញ្ជីងថ្លឹង ឬគណនាគិតជាមាឌសំណល់។ ទីតាំងរបស់វាគឺនៅកន្លែងច្រកចូលទីលាន។

កន្លែងដំណើរការការងារ (working areas) ជាកន្លែងដែលសាងសង់ឡើងសំរាប់គ្រប់គ្រងសំណល់ដែលត្រូវរៀបចំ។ កន្លែងនេះមាននៅក្បែរច្រកចូល កន្លែងស្តុកសំណល់ចុងក្រោយ ឬកន្លែងធ្វើប្រព្រឹកម្មសំណល់។

III. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

១. គោលបំណង

គោលបំណងនៃគោលការណ៍ណែនាំនេះគឺ ដើម្បីឱ្យដំណើរការគ្រប់គ្រងសំណល់មានផែនការគ្រប់គ្រងច្បាស់លាស់ ដោយក្នុងនេះបានគិតគូរទៅដល់ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃ និងការទុកដាក់សំណល់រឹងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

២. ការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

[១] អ្នកដែលមានកាតព្វកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងគ្រប់ប្រភេទមាន៖

ក) អាជ្ញាធរដែនដីថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវរៀបចំផែនការ (ប្លង់មេ) គ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងខេត្ត-ក្រុងរបស់ខ្លួនសំរាប់រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង។

ខ) រោងចក្រ សហគ្រាស មន្ទីរពេទ្យ ពហុព្យាបាល មណ្ឌលសុខភាព ផ្សារទំនើប សកលវិទ្យាល័យ ផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ មានភារកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ខ្លួន សំរាប់រយៈពេលខ្លី រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ដើម្បីចូលរួមក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដោយមានរៀបចំនូវយុទ្ធសាស្ត្រ ក្នុងការអនុវត្តន៍ផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់។

[២] កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នករៀបចំផែនការដែលមានចែងនៅក្នុងចំនុច ១ ខ) ខាងលើ ត្រូវ ៖

ក) រៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងសំរាប់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំម្តង ហើយបញ្ជូនផែនការនោះទៅក្រសួងបរិស្ថាន និងអាជ្ញាធរដែនដី តាមរយៈមន្ទីរបរិស្ថាន។

ខ) ផ្តល់របាយការណ៍អំពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងសំរាប់ឆ្នាំកន្លងមក ដែលក្នុងនោះមានបរិយាយអំពីប្រភេទ បរិមាណសំណល់ ព្រមទាំងលំហូរសំណល់ទៅក្រសួងបរិស្ថាន និងអាជ្ញាធរដែនដី ជារៀងរាល់ដើមឆ្នាំបន្ទាប់។

គ) ត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍អំពីការអនុវត្តន៍ផែនការប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួនទៅមន្ទីរបរិស្ថាន និងអាជ្ញាធរដែនដីខេត្ត-ក្រុងដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់និងវាយតំលៃ។

[៣] អាជ្ញាធរដែនដីត្រូវធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយតំបន់ ឬខេត្តនៅជាប់ព្រំប្រទល់ដែលមានកន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម និងទីលានចាក់សំណល់រឹងចោលចំពោះតំបន់ដែលមានប្រជាជនរស់នៅតិចតួច ដើម្បីសហការរៀបចំប្លង់មេគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរួមគ្នាមួយ។

៣. និន្ន័យ និងគំរូចំបែបបទរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

៣.១ និន្ន័យនៅក្នុងផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

អ្នករៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ទាំងសំរាប់រយៈពេលខ្លី រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង មានភារកិច្ចបំពេញនូវទិន្ន័យដូចមានចែងខាងក្រោមនេះ ÷

[១] ត្រូវកំណត់អំពីប្រភេទ និងបរិមាណសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ និងសំណល់មិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១។

[២] រៀបរាប់វិធានការអនុវត្តន៍ក្នុងការទប់ស្កាត់ការបង្កើតសំណល់ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃ និងការទុកដាក់សំណល់រឹងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

[៣] ត្រូវរាយការណ៍ពីទិន្ន័យទីលានដែលឆ្លើយតបគោលការណ៍ណែនាំទីលាន ទៅមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុង ដើម្បីសុំការអនុញ្ញាត ក្នុងករណីមានទីលានសំរាប់ចាក់ចោលសំណល់ខ្លួនឯង។

[៤] ត្រូវមានរបាយការណ៍បកស្រាយចំណុចខ្វះខាតទាក់ទងទៅនឹងការអនុវត្តន៍ ក្នុងការចាក់ចោលសំណល់ ជាពិសេសកង្វះខាតទៅលើការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយដែលមាន។

[៥] ត្រូវអនុវត្តតាមអនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ក្នុងករណីមានការនាំចេញសំណល់រឹងពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅប្រទេសដទៃទៀត។ ការនាំចេញសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវអនុលោមតាមបទបញ្ញត្តិ នៃអនុសញ្ញាបាសែលស្តីពីការត្រួតពិនិត្យ ការដឹកជញ្ជូនអន្តរជាតិ និងការបោះបង់ចោលសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ឆ្នាំ១៩៨៩ ដែលចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩២។

៣.២ ប្រភេទ បរិមាណ និងប្រភពសំណល់

[១] អ្នកមានភារកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ស្តីពី÷

ក) ប្រភេទនិងបរិមាណសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ និងសំណល់មិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ ដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១។

ខ) ប្រភពសំណល់ គឺសំដៅទៅលើប្រភេទសំណល់ដែលបានលើកឡើងនៅចំណុចខាងលើ។

គ) កាលបរិច្ឆេទនៃការបង្កើតសំណល់។

[២] បរិមាណសំណល់ត្រូវគិតជាតោន។

៣.៣ សំរាមសំណល់

[១] អ្នកមានភាតព្វកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងត្រូវមានការចាត់ចែង ទុកដាក់ ដឹកជញ្ជូន និងនិតិវិធីក្នុងការចាក់ចោលសំណល់ ដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសសមស្របទៅនឹងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងយោងតាមឧបសម្ព័ន្ធ ២ ហើយធ្វើយ៉ាងណាមិនត្រូវឱ្យមានការប៉ះពាល់សុខភាពមនុស្ស សត្វ និងគុណភាពបរិស្ថាន។

[២] ទីលានចាក់សំណល់ ត្រូវមានទិន្នន័យដូចខាងក្រោមនេះ÷

ក) ម្ចាស់ ឬអ្នកគ្រប់គ្រងទីលាន

ខ) អាស័យដ្ឋាន និងប្រភេទទីលាន

គ) ច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ទីលាន។

[៣] អ្នកមានភាតព្វកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ត្រូវអនុវត្តនិតិវិធីក្នុងការទប់ស្កាត់ការបង្កើតសំណល់ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃសំណល់ យោងតាមឧបសម្ព័ន្ធ ៣ ដោយធ្វើយ៉ាងណាមិនត្រូវឱ្យមានការប៉ះពាល់សុខភាពប្រជាពលរដ្ឋ និងប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

[៤] ក្នុងករណីមានការនាំចេញសំណល់រឹងទៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវគោរពតាមចំណុច [៥] ក្នុងលេខ៣.១ នៃគោលការណ៍ណែនាំនេះ។

៣.៤ ទិដ្ឋានការ

[១] អ្នកដែលមានភាតព្វកិច្ចរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ត្រូវពន្យល់នូវវិធានការនិមួយៗ ព្រមទាំងមូលហេតុច្បាស់លាស់ក្នុងការអនុវត្តន៍វិធានការទប់ស្កាត់ការបង្កើតសំណល់ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃ និងការទុកដាក់សំណល់រឹងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

[២] ក្នុងករណីដែលមានកន្លែងចាក់ចោលសំណល់ (ទីលាន)ដោយខ្លួនឯង អ្នកគ្រប់គ្រងសំណល់ត្រូវធ្វើការសាងសង់ទីលាន ដោយគោរពតាមគោលការណ៍ណែនាំការសាងសង់និងការគ្រប់គ្រងទីលាន។

៣.៥ បែបបទនៃការសរសេរគំរោងផែនការ

ទំរង់បែបបទក្នុងការរៀបចំគំរោងផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង៖

[១] ត្រូវអនុវត្តតាមឧបសម្ព័ន្ធ ៤។

[២] ត្រូវរៀបចំឯកសារជាភាសាខ្មែរ មើលដាច់ សរសេរដោយមាស៊ីនអង្គលីលេខ ឬ កំព្យូទ័រ។

៣.៦ ការប្រាជ្ញាធផែនការរួមគ្នា

អ្នកដែលមានកាតព្វកិច្ចរៀបផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងអាចអនុញ្ញាតឱ្យប្រាប់ផែនការបញ្ចូលគ្នាតែមួយតាមសំណើប្រសិនបើ ÷

ក) មានការបញ្ចេញសំណល់ប្រភេទស្រដៀងគ្នា

ខ) មានសកម្មភាពនៅក្នុងសង្កាត់ ឬឃុំតែមួយជាមួយគ្នា និង

គ) មានប្រភពបញ្ចេញសំណល់ពីសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចស្រដៀងគ្នា។

៣.៧ ព័ត៌មានសំខាន់ៗដែលត្រូវការសំរាប់រៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

ក្នុងការរៀបផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងសំរាប់មូលដ្ឋានដូចជាសហគមន៍ អាជ្ញាធរតាមខេត្ត ក្រុង ចាំបាច់ត្រូវដឹងពីព័ត៌មានសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម÷

[១] ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតំបន់បញ្ចេញសំណល់ ដូចជាចំនួននិងកំនើនប្រជាជន កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវគមនាគមន៍។

[២] ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ ដូចជាការគ្រប់គ្រង ការប្រមូលនិងដឹកជញ្ជូន ការចាក់ចោល គោលការណ៍ជៀសវាងបង្កើតសំណល់ ឬគោលការណ៍កាត់បន្ថយ គោលការណ៍ប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងគោលការណ៍កែច្នៃ។

IV. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការសាងសង់ និងការគ្រប់គ្រងទីលាន

១. គោលបំណង

[១] កាត់បន្ថយឱ្យដល់កំរិតអប្បបរមា ដែលអាចធ្វើទៅបាន នូវហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន អវិជ្ជមាន តាមរយៈការយកសំណល់ទៅចាក់សំណល់ចោលនៅទីលាន។

[២] ថែរក្សាគុណភាពទឹកក្រោមដី ទឹកលើដី ខ្យល់ (បរិយាកាស) និងកាត់បន្ថយការសាយភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់។

[៣] កាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ និងហេតុប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលចេញពីសំណល់ដូចជាទឹកស្អុយ និងឧស្ម័នទីលានតាមរយៈការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់ និងការញែកសំណល់ផងដែរ។

[៤] ធានាមិនឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពប្រជាពលរដ្ឋ ធម្មជាតិ សត្វ នៅក្នុងពេលដំណើរការ និងក្រោយពេលបិទទីលាន។

[៥] ផ្តល់ព័ត៌មាន និងអនុសាសន៍បច្ចេកទេស ស្តីពី ការសាងសង់ កិច្ចដំណើរការទីលាន និងការចាក់ចោលសំណល់ ការបិទទីលាន និងការគ្រប់គ្រងបន្ត ដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពសុខភាពសាធារណៈ និងការពារបរិស្ថាន។

២. ប្រភេទទីលាន

យោងតាមស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទីលានសំរាប់ចាក់សំណល់រឹងអាចចែកជាបីប្រភេទផ្សេងៗគ្នា ៖

[១] **ទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ** (basic standard landfill) ជាទីលានដែលសាងសង់ឡើងសំរាប់តែចាក់ចោលសំណល់រឹងមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ (មើលឧបសម្ព័ន្ធ ៥) ដោយអាចអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ទៅតាមបទដ្ឋានកំរិតសាមញ្ញ (តែត្រូវធ្វើយ៉ាងណាមិនឱ្យមានការប៉ះពាល់បរិស្ថាន) និងបានតែនៅតាមតំបន់ដែលមិនមែនជាតំបន់ឧស្សាហកម្មប៉ុណ្ណោះ។

[២] **ទីលានអនាម័យ** (stanitary landfill) ជាទីលានដែលសាងសង់ឡើងសំរាប់តែចាក់ចោលសំណល់រឹងទូទៅមិនគ្រោះថ្នាក់ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៥) ហើយអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់នៅតាមទីរួមខេត្ត-ក្រុង និងតំបន់ឧស្សាហកម្ម។

[៣] **ទីលានសំរាប់សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់** ជាទីលានដែលសាងសង់ឡើងសំរាប់ដាក់តែសំណល់រឹងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៥)។

៣. តំរូវការទីលាន

៣.១ លក្ខខណ្ឌទូទៅនៃទីលាន

ដូចមានចែងនៅក្នុងចំណុច២ ស្តីពី ប្រភេទទីលាន ទីលានសំរាប់ចាក់ចោលសំណល់ចែកចេញជាបីប្រភេទ។ តំរូវការសំរាប់សាងសង់ និងគ្រប់គ្រងទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ គឺ ស្ថិតនៅកំរិតមួយទាបបំផុត តែក៏តំរូវឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យនិងមានការអនុញ្ញាត។ ចំណែកតំរូវការសំរាប់សាងសង់និងគ្រប់គ្រងទីលានអនាម័យ និងទីលានសំរាប់សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវគោរពតាមបទដ្ឋានបច្ចេកទេសត្រឹមត្រូវ។

ការសាងសង់ទីលានអាចស្ថិតនៅចន្លោះទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ និងទីលានអនាម័យអាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង តែត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យនិងយល់ព្រមពីសមត្ថកិច្ចជំនាញ និងអាជ្ញាធរដែនដីខេត្ត-ក្រុង។ នៅពេលសាងសង់ទីលានអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចខេត្ត-ក្រុងមានតួនាទីត្រួតពិនិត្យ។

៣.២ តំរូវការចាំបាច់សំរាប់ទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ

[១] ត្រូវបាំងដោយរបង ជៀសវាងការរសាត់សំណល់ចេញទៅក្រៅ និងការចូលក្នុងទីលានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតហើយ នៅផ្នែកខាងក្នុងរបងត្រូវដាំដើមឈើបន្ថែម។

[២] រៀបចំទីធ្លាទីលានទាំងមូលឱ្យបានរាបស្មើ។ ទីតាំងទីលានទាំងមូលត្រូវលើកឱ្យមានកំពស់ ០,៥ម៉ែត្រ ខ្ពស់ជាងបរិវេណជុំវិញ ដោយមានរៀបចំក្រាលបាតទីលានដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ហើយត្រូវរៀបចំយ៉ាងហោចឱ្យមានជំរាលធំជាងឬស្មើ ១ ភាគរយ ពីម្ខាងទៅម្ខាង ដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៣] ត្រូវមានប្រព័ន្ធផ្លូវសំរាប់ដឹកជញ្ជូនសំណល់ចូលទៅកាន់ទីលានរហូតដល់កន្លែងចាក់សំណល់ ដោយធានានូវគុណភាពសំរាប់រថយន្តដឹកជញ្ជូនសំណល់គ្រប់ប្រភេទ និងប្រើប្រាស់បានគ្រប់រដូវ។

[៤] ត្រូវសាងសង់ការិយាល័យគ្រប់គ្រងនៅក្បែរផ្លូវចូលទីលាន ហើយត្រូវមានឃ្លាំងបន្ទប់ទឹក មានមធ្យោបាយការពារសុវត្ថិភាព ឧបករណ៍ពន្លត់អគ្គីភ័យ និងមធ្យោបាយត្រួតពិនិត្យអង្កេត។

[៥] ត្រូវរៀបចំឱ្យមានកន្លែងចាក់ចោលសំណល់ចុងក្រោយ (dumping area)។

[៦] ត្រូវមានអាងស្តុកទឹកសំអុយមួយដែលនៅខាងចំនោបនៃទីលានដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៧] ត្រូវកត់ត្រាទិន្នន័យនៃបរិមាណសំណល់ ឬមាឌសំណល់ដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ដែលរៀបចំឡើងដោយបុគ្គលិកទទួលការបណ្តុះបណ្តាល។

[៨] មិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នករើសអេតចាយចូលក្នុងទីលានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតជាមុន។

[៩] ត្រូវជៀសវាងមិនឱ្យមានការឆេះសំណល់ឡើយ។

[១០] ត្រូវចាក់សំណល់គរមិនឱ្យរលំ ឬរាលដាល ដូចមានបង្ហាញជាអនុសាសន៍នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

៣.៣ តំរូវការចាំបាច់សំរាប់ទីលានអនាម័យ

[១] ត្រូវបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌចំណុច [១] [៣] [៤] [៥] [៧] [៨] និង [១០] ខាងលើក្នុងលេខ ៣.២។

[២] ត្រូវធ្វើទ្រនាប់បាតក្រោមទីលានតាមបទដ្ឋានបច្ចេកទេសសមស្រប ដូចមានបង្ហាញជាអនុសាសន៍នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៣] ត្រូវរៀបចំប្រព័ន្ធប្រមូល និងប្រព្រឹត្តកម្មទឹកសំអុយទីលាន។ ប្រព័ន្ធប្រមូល និងប្រព្រឹត្តកម្មឧស្ម័នទីលានគួរតែ ធ្វើការគិតគូររៀបចំឡើងដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៤] ត្រូវមានជញ្ជីងថ្លឹងគណនាបរិមាណសំណល់ដែលយកមកចាក់លើទីលាន។

[៥] ក្នុងករណីដែលអាចធ្វើទៅបាន គប្បីឱ្យមានការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មបឋមទៅលើសំណល់ (ឧទាហរណ៍ដោយប្រើបច្ចេកទេសសាមញ្ញបំផុត នៅមួយកន្លែងដោយប្រើប្រព័ន្ធបញ្ចូលខ្យល់តាមបែបអ៊ែរ៉ូប៊ិក) ដើម្បីកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ បរិមាណទឹកសំអុយទីលាន និងធ្វើឱ្យគំនរសំណល់មានលំនឹងល្អ។

៤. ល័ក្ខខ័ណ្ឌនានាដើម្បីសុំការអនុញ្ញាត

សមត្ថកិច្ចជំនាញ និងអាជ្ញាធរដែនដីខេត្ត ក្រុងត្រូវធ្វើការសិក្សា និងវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន មុនអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់និងដំណើរការទីលាន។ អ្នកដែលសុំការអនុញ្ញាតត្រូវបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

[១] ត្រូវមានពាក្យសុំការអនុញ្ញាតដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវអត្តសញ្ញាណអ្នកសុំ និងអ្នកគ្រប់គ្រង ក្នុងករណីជាមនុស្សផ្សេងគ្នា។

[២] ត្រូវអធិប្បាយអំពីប្រភេទ និងបរិមាណសំណល់ដែលត្រូវចាក់ចោលលើទីលាន។

[៣] ត្រូវបង្ហាញពីសមត្ថភាពទីលានក្នុងការទទួលសំណល់។

[៤] ត្រូវអធិប្បាយពីទំហំទីលាន ស្ថានភាពភូគព្ភសាស្ត្រ និងធារាសាស្ត្រ ព្រមទាំងបច្ចេកទេសសាងសង់។

[៥] ត្រូវអធិប្បាយពីមធ្យោបាយការពារ និងកាត់បន្ថយការបំពុល។

[៦] ត្រូវអធិប្បាយពីផែនការគ្រប់គ្រង ត្រួតពិនិត្យ និងអង្កេតទីលានដូចមានបង្ហាញជាអនុសាសន៍នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

៥. សំណល់ដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យចាក់ចោលលើទីលានបនដ្ឋានសាមញ្ញ និងទីលានអនាម័យ

[១] ដោយការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ជាអនុសាសន៍ងាយស្រួលមួយ និងមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ដូចនេះសំណល់ជីវៈ គួរតែបង្វែរទៅទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ឱ្យបានដល់កំរិតអតិបរមាដែលអាចធ្វើទៅបាន។

សំរាប់ប្រាំឆ្នាំដំបូង ក្រោយពេលដែលគោលការណ៍ណែនាំនេះបានចេញប្រកាស សំណល់ដែលអាចធ្វើការបំបែកធាតុក្រោមអំពើជីវៈ អាចឱ្យចាក់ចោលលើទីលាន ៥០ភាគរយនៃតួរលេខក្រោយបង្អស់ ស្តីពី បរិមាណសំណល់ ហើយ ៧០ភាគរយមិនអោយលើសពីប្រាំឆ្នាំដំបូង។

ក្រោយពីមុនគោលការណ៍ណែនាំបានយកទៅអនុវត្តបាន៥ឆ្នាំ អាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្តក្រុងត្រូវគិតគូរសារឡើងវិញ អំពីមុខសញ្ញាខាងលើ ដោយប្រើរបាយការណ៍អ្នកដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធការងារគ្រប់គ្រងសំណល់។

[២] សំណល់រាវ និងសំណល់ស្រដៀងសំណល់ភក់។

[៣] សំណល់ដែលមិនស្គាល់ មិនដឹងពីភាពគ្រោះថ្នាក់ (ដូចជាសំណល់ដែលចេញពីមន្ទីរពិសោធន៍)។

[៤] សាកសពមនុស្ស សត្វ។

[៥] សំណល់សំបកកង់យានយន្តគ្រប់ប្រភេទ (សំបកកង់ កង់ ម៉ូតូ សំបកកង់ឡាន)។

[៦] សំណល់គ្រឿងអេឡិកត្រូនិកមិនអនុញ្ញាតឱ្យចាក់នៅទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញទោះបីជាបានធ្វើការកែច្នៃរួចក៏ដោយ។ នៅទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញត្រូវមានកន្លែងទុកដាក់បណ្តោះអាសន្ន ប្រភេទសំណល់នេះក្នុងករណីមានបរិមាណតិចតួចមុនពេលដឹកយកទៅចាក់ចោលទីលានអនាម័យ។

[៧] សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ ប្រភេទ ខ និង គ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១០) ដែលមិនបានយកទៅធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មជាមុន។

[៨] សំណល់មានសារធាតុផ្ទុះនិងបង្កចំហេះ។

៦. លក្ខខណ្ឌក្នុងការជ្រើសរើសទីតាំងសាងសង់ទីលាន

[១] ទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ និងអនាម័យត្រូវតែសាងសង់ឱ្យបានឆ្ងាយពីផ្លូវជាតិ និងផ្ទះប្រជាជន ឬតំបន់សំណង់ផ្ទះប្រជាជនយ៉ាងតិច ៥០០ម៉ែត្រ។
ការជ្រើសរើសទីតាំងសំរាប់ទីលានសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ គឺជាសេចក្តីសំរេចរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន។ ដូចមានចែងខាងលើទីលានសំណល់ ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ត្រូវនៅចំងាយពីផ្លូវជាតិនិងពីទីប្រជុំជនយ៉ាងហោច ១០០០ម៉ែត្រ។

[២] ទីលានទាំង៣ប្រភេទ ត្រូវមានទីតាំងយ៉ាងតិច ១០០០ម៉ែត្រពី÷

- តំបន់រមណីយដ្ឋាន
- ផ្លូវទឹក បឹង ទន្លេ
- កន្លែងគោរពបូជា និងបេតិកភ័ណ្ឌជាតិ (ធម្មជាតិ និងវប្បធម៌)។

[៣] ទីលាន ត្រូវនៅចំងាយយ៉ាងតិច ៥០០០ម៉ែត្រ ពីព្រលានយន្តហោះ។

[៤] ទីលានមិនត្រូវសាងសង់នៅតំបន់ទំនាប ដែលមិនអាចបង្ហូរទឹកសំអុយចេញពីទីលានបាន។

[៥] ទីលានមិនត្រូវសាងសង់នៅតំបន់លិចទឹក។

[៦] ទីលាន ត្រូវជ្រើសរើសយកតំបន់ដែលមានលក្ខខណ្ឌភូគព្ភសាស្ត្រ និងធារាសាស្ត្រអនុគ្រោះ ដូចមានបង្ហាញជាអនុសាសន៍នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៧] ទីលានអនាម័យ និងទីលានចាក់សំណល់ប្រកបគ្រោះថ្នាក់ចាំបាច់ត្រូវមានរៀបចំស្រទាប់ក្រាលបាត ជៀសវាងនូវហេតុប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់គុណភាពទឹកក្រោម

ដី និងត្រូវធ្វើការសិក្សាពីលក្ខណៈភូគព្ភសាស្រ្ត ដូចមានបង្ហាញជាអនុសាសន៍នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

៧. ប្រព័ន្ធប្រមូលឧស្ម័ន និងទឹកសំអុយទីលាន

[១] ទីលានអនាម័យនិងទីលានសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ប្រព័ន្ធប្រមូលឧស្ម័នទីលានត្រូវសាងសង់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ តាមបទដ្ឋានបច្ចេកទេសដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាសន៍។

[២] ទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ ទាំងការសាងសង់ទ្រនាប់បាតទីលាន និងអាងស្តុកទឹកសំអុយទីលាន ត្រូវកិតអំពីជំរាលដោយអនុវត្តដូចការណែនាំមានរៀបរាប់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាសន៍។

[៣] ទីលានអនាម័យ និងទីលានសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ប្រព័ន្ធប្រមូល និងប្រព្រឹត្តកម្មទឹកសំអុយទីលាន ត្រូវសាងសង់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមបទដ្ឋានបច្ចេកទេសដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាសន៍។

៨. ដំណើរការទីលាន

៨.១ រចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំ

[១] ត្រូវមានការបែងចែកជាក្រុមការងារ ជាពិសេសត្រូវមានក្រុមត្រួតពិនិត្យមួយ ដែលមានភារកិច្ចទទួលខុសត្រូវក្នុងការពិនិត្យរាល់ការមកដល់នៃសំណល់។

[២] ត្រូវរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំមួយ ដែលមានបញ្ជាក់ពីភារកិច្ចនិងការទទួលខុសត្រូវ ហើយថ្នាក់ដឹកនាំក្រុមមួយៗ ត្រូវកំណត់ពីភារកិច្ចនិងតួនាទីព្រមទាំងឈ្មោះដូចមានចែងក្នុងអនុសាសន៍ឧបសម្ព័ន្ធ ៦។ ឯកសាររចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំនេះត្រូវបញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរខេត្ត ក្រុងក្នុងករណីមានការស្នើសុំ។

៨.២ ការគ្រប់គ្រងសំណល់នាំចូលទីលាននិងបំប្រែនេ

[១] រាល់សំណល់ដឹកចូលត្រូវមានលិខិតត្រឹមត្រូវ ដែលមានបញ្ជាក់ពីប្រភពសំណល់។ ត្រូវពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ផ្ទាល់ភ្នែកនៅច្រកចូល ធ្វើការថ្លឹង ការកំណត់បរិមាណ និងមាឌ ព្រមទាំងកត់ត្រាជាប្រចាំ និងចងក្រងជាឯកសារ។ ឯកសារទាំងនោះជាប្រភពទុនមួយសំរាប់ជាមូលដ្ឋានរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅថ្ងៃអនាគត។

ឯកសារនេះត្រូវបញ្ជូនទៅមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុងក្នុងមួយត្រីមាសម្តង។

[២] រាល់សកម្មភាពនៅលើទីលានត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យ អង្កេត តាមដានឱ្យបានទៀងទាត់ និងចងក្រងជាឯកសារដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦។

[៣] ចំពោះសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវធ្វើការត្រួតពិនិត្យឱ្យបានហ្មត់ចត់នៅពេលដឹកចូលក្នុងទីលាន ត្រូវត្រួតពិនិត្យរាល់ឯកសារ និងកត់ត្រាឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីប្រភពសំណល់ ម្ចាស់សំណល់ និងក្រុមហ៊ុនប្រមូលដឹកជញ្ជូនក៏ដូចជាភាពពុល និងប្រភេទនៃសំណល់ ដើម្បីជៀសវាងមានការក្លែងបន្លំ។

[៤] ក្នុងករណីដែលមានការរកឃើញមានសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់បន្លំយកទៅចាក់ចោលនៅលើទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញ ឬទីលានអនាម័យ សំណល់នោះត្រូវឃាត់និងរក្សាទុកនៅកន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាព ហើយផ្តល់ព័ត៌មានដល់អាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុងជាបន្ទាន់។ អាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុង ត្រូវសំរេចបញ្ជូនសំណល់នោះទៅកន្លែងទីលានសំរាប់សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។

[៥] ក្នុងករណីមានការរកឃើញថាអ្នកគ្រប់គ្រងទីលានបទដ្ឋានសមញ្ញ ឬទីលានអនាម័យអនុញ្ញាតឱ្យមានការចាក់ចោលសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់នៅលើទីលានរបស់ខ្លួន អ្នកនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់។

៨.៣ បុគ្គលិកធ្វើការនៅទីលានចាក់សំរាម

[១] **លក្ខខណ្ឌទូទៅ**

ក្នុងកិច្ចដំណើរការទីលានត្រូវមានបុគ្គលិកគ្រប់គ្រាន់ គ្រប់ពេលវេលាព្រមទាំងប្រកបដោយសមត្ថភាព និងមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់។ រាល់បុគ្គលិកទាំងអស់ត្រូវបានទទួលការហ្វឹកហ្វឺនអប់រំជាបន្តបន្ទាប់។

[២] **បុគ្គលិកដែលមានតួនាទី**

ក) បុគ្គលិកដែលមានតួនាទីទទួលខុសត្រូវតាមផ្នែកនិមួយៗ ត្រូវមានសមត្ថភាពផ្នែកបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រាន់អាចទុកចិត្តបាន និងមានបទពិសោធន៍ល្អក្នុងការងារចាប់តាំងពីកិច្ចដំណើរការសាងសង់ទីលាននិងគ្រប់គ្រង។

ខ) បុគ្គលិកគ្រប់គ្រងត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការណែនាំ និងផ្តល់ព័ត៌មានទៅបុគ្គលិកដទៃទៀតឱ្យបានទៀងទាត់។

[៣] **បុគ្គលិកដទៃទៀត**

បុគ្គលិកទាំងនោះត្រូវមានជំនាញបច្ចេកទេសដែលអាចទុកចិត្តបាន។ ជំនាញទាំងនោះមានដូចជាការផ្តល់សេវាកម្មនៅសហគមន៍ ការប្រតិបត្តិទីលាន និងការចាក់សំណល់នៅលើទីលានតាមបច្ចេកទេស ដែលទទួលការហ្វឹកហ្វឺន ឬមានបទពិសោធន៍ច្រើនឆ្នាំ។

៨.៤ ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកក្រោមដី

[១] ដើម្បីធានាបានគុណភាពទឹកក្រោមដី អាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត ក្រុង មានតួនាទីធ្វើការអង្កេត ពិនិត្យ តាមដានគុណភាពទឹកក្រោមដី ដោយយកទៅធ្វើការវិភាគពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំនៅមន្ទីរពិសោធន៍ដែលមានអាជ្ញាប័ណ្ណត្រឹមត្រូវ។ អ្នកទទួលខុសត្រូវគ្រប់គ្រងទីលានមានកាតព្វកិច្ចបង់តំលៃធ្វើការវិភាគនេះ។

[២] អ្នកគ្រប់គ្រងទីលានមានកាតព្វកិច្ចរាយការណ៍ដល់អាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត ក្រុងនូវរាល់ហេតុ និងផលប៉ះពាល់បរិស្ថានដែលបាន និងអាចកើតមានឡើង។

[៣] ការណែនាំ ស្តីពី ការអង្កេត ពិនិត្យ តាមដាន គុណភាពទឹកក្រោមដីមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាសន៍។

៩. ការត្រួតពិនិត្យ និងការអង្កេត

៩.១ ពេលដំណើរការទីលាន

[១] ត្រូវរៀបចំធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យមានការកកស្ទះយានយន្តដឹកសំណល់។

[២] ធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ។

[៣] ត្រួតពិនិត្យបរិមាណ និងសមាសធាតុសំណល់។

[៤] ត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកក្រោមដីជៀសវាងការជ្រាបទឹកសំអុយទីលាន។

[៥] រៀបចំទីតាំងចាក់សំណល់ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការចាក់និងបង្ហាប់សំណល់។

[៦] អង្កេតនិងត្រួតពិនិត្យសមាសភាពទឹកសំអុយទីលាន ដោយផ្ទៀងផ្ទាត់ទៅតាមតារាងឧបសម្ព័ន្ធ ២ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ២៧ អនក្រ.បក ស្តីពី ការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក។

៩.២ ក្រោយពេលបិទទីលាន

ត្រួតពិនិត្យការសាយភាយ និងការជ្រាបទឹកសំអុយ ព្រមទាំងចាត់វិធានការក្នុងករណីចាំបាច់ ដូចមាននៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាសន៍។

១០. ការគ្របទីលានបញ្ចប់ និងការគ្រប់គ្រងបន្ត

១០.១ ការគ្របចុងក្រោយ

ការគ្របទីលានចុងក្រោយត្រូវធ្វើឡើងយ៉ាងយូរបំផុត ៦ខែ ក្រោយពេលឈប់ប្រើប្រាស់ទីលាន ដោយត្រូវអនុវត្តតាមការណែនាំខាងក្រោម៖

[១] ត្រូវកិនបង្ហាប់សំណល់ដែលបានចាក់ក្រោយគេនៅលើទីលាន។

[២] លប់ដីពីលើដោយកិនបង្ហាប់ឱ្យបានកំរាស់យ៉ាងតិចបំផុត ១,៥ម៉ែត្រ ដើម្បីជៀសវាងទឹកភ្លៀងជ្រាបឆ្លងកាត់សំណល់ ហើយនិងអាចដាំស្មៅ ឬរុក្ខជាតិបាន ដូចមានការណែនាំក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ជាអនុសាសសន៍។

[៣] ត្រួតពិនិត្យទឹកសំអុយនិងឧស្ម័នទីលានយ៉ាងតិចពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ រហូតដល់ពេលមានការកំណត់ច្បាស់លាស់ថា មិនមានការប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានទៀតឡើយ។

[៤] ថែរក្សារបងពទ្ធ័ជុំវិញទីលានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ បើខូចត្រូវធ្វើការជួសជុលឡើងវិញ។

១០.២ ការដាំរុក្ខជាតិឡើងវិញ

អ្នកគ្រប់គ្រងទីលានមានកាតព្វកិច្ចដាំស្មៅ ឬរុក្ខជាតិពីលើដីដែលគ្របរួច ដើម្បីការពារការជ្រាបទឹកភ្លៀង និងរិចរិល។

V. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

១. គោលបំណង

[១] ចូលរួមកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ និងបង្កើនអាយុកាលទីលានដោយធ្វើការបង្វែរសំណល់ជីវៈពីការចាក់ចោលនៅទីលានចាក់សំរាម យកទៅធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍វិញ។

[២] កាត់បន្ថយបរិមាណទឹកសំអុយ និងឧស្ម័នជីវៈ ដើម្បីរួមចំណែកការពារហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

[៣] ជំរុញឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការញែកសំណល់ជីវៈចេញពីសំណល់ផ្សេងទៀតនៅប្រភព ដើម្បីទាញយកវត្ថុធាតុដើមជាសំណល់ដែលអាចធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍បាន។ ធ្វើយ៉ាងនេះ គឺ ក្នុងបំណងកាត់បន្ថយសក្តានុពលសារធាតុបំពុលក្នុងជីកំប៉ុស្តិ៍។

[៤] បង្កើតគុណភាពដីកសិកម្មតាមរយៈការប្រើប្រាស់ជីកំប៉ុស្តិ៍ ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវគុនាទីបរិស្ថាន និងគុណប្រយោជន៍របស់ដី។

២. វត្ថុធាតុដើមដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

២.១ លក្ខខណ្ឌទូទៅ

សំណល់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើម សំរាប់ធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ លុះត្រាតែជាសំណល់ដែលអាចធ្វើការបំបែកធាតុក្រោមអំពើជីវៈបាន និងមិនមានផ្ទុកសមាសធាតុនាំអោយគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស សត្វ គុណភាពទឹក និងដីក្នុងពេលធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ក៏ដូចជាពេលប្រើប្រាស់។

២.២ សំណល់ជីវៈ (Bio-Waste)

សំណល់ជីវៈមានប្រភពមកពី÷

[១] **សំណល់ផ្ទះបាយ** សំណល់បន្លែ ផ្លែឈើ សាច់ សំបកស៊ុត កំទេចក្រដាសនិងកំទេចកាតុងតូចៗ។

[២] **សំណល់ទីផ្សារ** ដូចជាសំណល់បន្លែ ផ្លែឈើ សំណល់បៃតងផ្សេងៗទៀត។

[៣] **សំណល់សួនច្បារ** ស្មៅ ស្លឹកឈើ មែកឈើ។ល។

[៤] **សំណល់កសិកម្ម** សំណល់គ្រាប់ធញ្ញជាតិ មែកឈើ ចំបើង លាមកសត្វ។

[៥] **សំណល់ទីសត្តឃាត** អនុញ្ញាតតែសំណល់ពីសត្វដែលមិនមានជំងឺ។ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចត្រូវត្រួតពិនិត្យនិងសំរេចបញ្ហានេះ។

[៦] **សំណល់ភក់ល្បាប់** ត្រូវគោរពតាមចំណុច ២.១ នៃលក្ខខណ្ឌទូទៅ។

[៧] **ក្រដាសនិងកាតុង** ជាទូទៅគេត្រូវយកវាទៅធ្វើការកែច្នៃ។ ចំពោះក្រដាស ឬកាតុងដែលមានបរិមាណតិចតួច អនុញ្ញាតឱ្យយកមកលាយជាមួយនឹងសំណល់ជីវៈ ដើម្បីឱ្យវាជួយជក់ជាតិទឹក វាអាចជួយសម្រួលដល់ដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍។ ក្រដាស ឬកាតុងដែលមានគុណភាព ឬរលោងមិនអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ឡើយ ទោះជាក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ។

[៨] **សំណល់ពីប្រព្រឹត្តកម្មអែនអៃរ៉ូប៊ិក** (digestate from anaerobic digestion) ត្រូវគោរពតាមការណែនាំចំណុច ២.១ នៃលក្ខខណ្ឌទូទៅ។

២.៣ ប្រភេទសំណល់ផ្សេងៗទៀត

សំណល់ផ្សេងៗទៀតដែលមិនបានរៀបរាប់ខាងលើ ហើយវាអាចធ្វើការបំបែកធាតុតាមជីវៈបាន អាចឱ្យដាក់លាយធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍បាន តែល្គិកណាវាបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះ÷

[១] សំណល់អាចទទួលការបំបែកធាតុក្រោមអំពើមីក្រូសរីរាង្គ ឬដើរតួនាទីជាអ្នកបង្កឱ្យមានការបំបែកធាតុ និងដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍កាន់តែប្រសើរឡើង។

[២] សំណល់មិនមានសារធាតុពុលលើសពីការកំណត់មានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៧។

[៣] វត្ថុធាតុដើមដែលមិនធ្វើឱ្យផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍ប៉ះពាល់ដល់សុខភាពមនុស្ស សត្វ រុក្ខជាតិ ដី ។ល។

២.៤ សំណល់ភក់

សំណល់ភក់ និងសំណល់កើតចេញពីការបំបែកធាតុតាមបែបអែនអៃរ៉ូប៊ិក អាចអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍បាន ប៉ុន្តែត្រូវវិភាគរកប៉ារ៉ាម៉ែត្រសារធាតុពុលជាប្រចាំ ដោយគោរពតាមគោលការណ៍ណែនាំដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៧។

បរិមាណរបស់សំណល់ភក់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមបាន លុះត្រាតែវាមានភាពសំងួតរហូតដល់ ៣៥ភាគរយ។

៣. សារធាតុដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

[១] **លក្ខខណ្ឌទូទៅ** សារធាតុដែលមិនមានចែងក្នុងចំនុច ២.២ ស្តីពី វត្ថុធាតុដើមដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ឬវាមិនដើរតួនាទីជាកាតាលីករ ក្នុងដំណើរការ

ដូចមានចែងនៅក្នុង ២.៣ មិនអនុញ្ញាតឱ្យយកទៅធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ឡើយ។

[២] សារធាតុដែលមានរៀបរាប់ដូចខាងក្រោម និងមានច្រើនជាងនេះទៀតមិនអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ÷

- **សំណល់រាវ** ដែលមានសារធាតុបំពុលលើសពីការកំណត់ ដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៧។
- **សំណល់រឹង** ចេញពីឡដុតសំណល់មន្ទីរពេទ្យ និងឡដុតសំណល់ឧស្សាហកម្ម
- កែវ ប្លាស្ទិក កៅស៊ូ លោហៈ...មិនអាចឱ្យយកទៅធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍បានទេ ពីព្រោះវាមិនអាចធ្វើការបំបែកធាតុក្រោមអំពើជីវៈបាន។ តែបើនៅក្នុងវត្ថុធាតុដើមធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ មានវត្តមានសារធាតុទាំងនេះ ស្ថិតនៅកំរិតអប្បបរមា និងជាកំទេចតូចៗដែលមាន ដោយសារពេលសកម្មភាពប្រមូលនិងដឹកជញ្ជូន វត្ថុធាតុដើមនេះអាចអនុញ្ញាតឱ្យយកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍បានដែរ ហើយសារធាតុទាំងនោះត្រូវញែកវានៅពេលមុន និងក្រោយពេលដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍។

៤. ផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍

៤.១ លក្ខខណ្ឌជីកំប៉ុស្តិ៍

ជីកំប៉ុស្តិ៍មិនមែនជាសំណល់ទៀតទេ វាជាផលិតផលដែលមានប្រយោជន៍ចំពោះដីកសិកម្ម ក្នុងលក្ខខណ្ឌប្រើប្រាស់សមស្របទៅតាមលក្ខណៈក្សេត្រសាស្ត្រ។ ជីកំប៉ុស្តិ៍ត្រូវមានគុណភាពល្អ មានអនាម័យ (មិនចំលងរោគ) ផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ដីស្រែ ចំការ មិននាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស សត្វ រុក្ខជាតិ និងគុណភាពដី។

សំណល់ដែលសល់ពីប្រព្រឹត្តកម្មអែនអ៊ែរ៉ូបិក (digestate) ក្រៅពីយកទៅធ្វើជាវត្ថុធាតុដើមធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ គឺអាចប្រើប្រាស់វាជាផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍សំរាប់វិស័យកសិកម្ម ដោយគោរពតាមគោលការណ៍ណែនាំក្នុងការប្រើប្រាស់។

៤.២ លក្ខខណ្ឌផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍

ជីកំប៉ុស្តិ៍ជាផលិតផលត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោមនេះ÷

[១] មានជាតិទឹកនៅក្នុងជីកំប៉ុស្តិ៍មិនត្រូវលើសពី ៤៥ភាគរយ និងតំលៃ pH ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងតំលៃដូចវិញ ៧។

[២] មានសមាសធាតុលោហៈធ្ងន់នៅក្នុងជីកំប៉ុស្តិ៍ មិនឱ្យលើសកម្រិតអតិបរមាដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៨ នៃគោលការណ៍ណែនាំនេះ។

[៣] មានសារធាតុសរីរាង្គ និងសារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងជីកំប៉ុស្តិ៍ (ដោយមានធ្វើការសាកល្បង និងប្រកាសពីលទ្ធផល) ដើម្បីបង្កើនជីជាតិដី និងផលិតផលដំណាំកសិកម្ម។

[៤] គួររក្សាទុកផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍ឱ្យបានមួយសប្តាហ៍ក្រោយផលិតរួច មុនយកវាទៅប្រើប្រាស់។

[៥] ត្រូវយកជីកំប៉ុស្តិ៍ទៅធ្វើការពិសោធន៍ជាប្រចាំនៅមន្ទីរពិសោធន៍ដែលមានអាជ្ញាប័ណ្ណ ដើម្បីរក្សាគុណភាព។

[៦] នៅពេលដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍នៅក្នុងរោង ឬពំនូកត្រូវមានសីតុណ្ហភាពក្នុងកំរិត៖

ក) ៥៥អង្សាសេ ក្នុងរយៈពេល ២សប្តាហ៍ ជាប់គ្នា ឬ

ខ) ៦៥អង្សាសេ ក្នុងរយៈពេល ១សប្តាហ៍ ដោយមិនមាន ឬបើមានត្រូវនៅក្នុងកំរិតទាបបំផុតនូវភាពរអាក់រអួល។

ក្នុងបំណងធ្វើឱ្យជីកំប៉ុស្តិ៍មានអនាម័យ មិនមានគ្រោះថ្នាក់ និងចំលងរោគដល់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ។

[៧] មិនត្រូវមានបុសស្មៅ និងគ្រាប់រុក្ខជាតិដែលអាចដុះបាននៅក្នុងផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍ទេ។ ដើម្បីបំពេញតាមតម្រូវការអនាម័យនេះ ពេលដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ត្រូវអនុវត្តតាមការណែនាំនៅចំណុច[៦] ខាងលើ។

[៨] មិនមានសមាសធាតុដូចជា ប្លាស្ទិក កៅស៊ូ លោហៈ កែវ ថ្ម... នៅក្នុងផលិតផលជីកំប៉ុស្តិ៍ ៖

ក) ក្នុងករណីមានវត្ថុមានសមាសធាតុខាងលើ (លើកលែងថ្ម) ទំហំរបស់វាមិនអនុញ្ញាតឱ្យធំជាង ២មីលីម៉ែត្រ និងមិនឱ្យលើស ១,៥ភាគរយ នៃទំងន់សរុបរបស់ជីកំប៉ុស្តិ៍ (គិតជាទំងន់ជីកំប៉ុស្តិ៍ស្ងួត)។

ខ) ចំពោះថ្មវិញ ទំហំរបស់វាមិនអនុញ្ញាតឱ្យធំជាង ៥ មីលីម៉ែត្រនិងមិនលើស ៥ភាគរយ នៃទំងន់សរុបរបស់ជីកំប៉ុស្តិ៍ (គិតជាទំងន់ជីកំប៉ុស្តិ៍ស្ងួត)។

[៩] នៅមានលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗទៀត ដូចមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៩ជាអនុសាសន៍។

៥. គំរូនៃការរំលាប់ដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍

ដើម្បីឱ្យដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ និងផលិតផលចុងក្រោយ (ជីកំប៉ុស្ដិ៍) មានអនាម័យ និងបំពេញបាននូវល័ក្ខខ័ណ្ឌបទដ្ឋានដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងចំណុចខាងលើ មានកត្តាជាច្រើនទៀតដែលទាមទារត្រូវបំពេញ÷

[១] ត្រូវមានបុគ្គលិកគ្រប់គ្រាន់ មានសមត្ថភាព និងមានជំនាញក្នុងការបំពេញការងារ ហើយបុគ្គលិកត្រូវមានមធ្យោបាយការពារសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន យ៉ាងហោចណាស់មានស្រោមដៃ ម៉ាសការពារធូលី នៅពេលជ្រោយត្រឡប់និងរែង។

[២] ត្រូវពិនិត្យ និងមានចងក្រងជាឯកសារនូវវត្ថុធាតុដើមដែលដឹកចូល ទាំងបរិមាណ ប្រភេទ និងប្រភព ហើយត្រូវពិនិត្យដោយភ្នែកនូវបរិមាណសំណល់នាំចូលទៅទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ ព្រមទាំងត្រូវតាមដាន និងវិភាគសារធាតុពុលដែលមាននៅក្នុងសំណល់ភក់ និងសំណល់សរីរាង្គផ្សេងៗទៀត ទៅតាមប្រភពដែលនាំចូល។

[៣] ត្រូវប្រញាប់យកសំណល់ដែលងាយបំបែកធាតុ (ដូចជាសំណល់អាហារ) ទៅធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍មុន តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីកាត់បន្ថយក្លិន។

[៤] ត្រូវវាស់សីតុណ្ហភាព និងកត់ត្រារង ឬពំនូកធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍រៀងរាល់ថ្ងៃ ដើម្បីធានាឱ្យការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ប្រព្រឹត្តទៅបានល្អ។ ដើម្បីធានាអនាម័យរង ឬពំនូកនិមួយៗត្រូវរក្សាសីតុណ្ហភាពអោយបាន ៥៥អង្សាសេ រយៈពេលពីរសប្ដាហ៍ ឬ ៦៥អង្សាសេក្នុងរយៈពេលមួយសប្ដាហ៍។

[៥] រយៈពេលធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍អាស្រ័យទៅលើបំណងការកំណត់នៃភាពទុំនៃកំប៉ុស្ដិ៍ ព្រមទាំងគោលដៅនៃការប្រើប្រាស់វា និងការលាយវត្ថុធាតុដើម ព្រមទាំងសំភារៈ និងបច្ចេកទេសប្រើប្រាស់។ តាមធម្មតារយៈពេលធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ពី ២ខែទៅ ៦ខែ។ ការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ ដោយប្រើសំណល់សួនច្បារជាវត្ថុធាតុដើម បើប្រើបច្ចេកទេសសាមញ្ញ គឺត្រូវប្រើរយៈពេលយូរ។ ការយកសំណល់អាហារលាយនឹងសំណល់ភក់ធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ ហើយផលិតផលជីកំប៉ុស្ដិ៍ ជាជីកំប៉ុស្ដិ៍ស្រស់ សំរាប់សាកវប្បកម្ម (Horticulture) ដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍បែបនេះមានរយៈពេលខ្លី។

[៦] អាស្រ័យទៅនឹងទីតាំង ប្រភេទវត្ថុធាតុដើម និងសមត្ថភាពទីលាន ប្រសិនបើមានការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មក្លិន ត្រូវគ្រប់គ្រងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ (កាត់បន្ថយឱ្យដល់កំរិតនូវការសាយភាយ) ដោយមានប្រព័ន្ធបញ្ចេញខ្យល់ (ប្រព័ន្ធបឺតខ្យល់ និងសំអាតដោយ

ឆ្លងកាត់មានគំរងជីវៈ)។ ទោះជាការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍តាមប្រព័ន្ធចំហរ (អែរ៉ូបិក)ក៏ដោយ ក៏ត្រូវមានការគ្រប់គ្រងក្លិនស្អុយ ដោយធ្វើការជ្រោយត្រឡប់ និងត្រូវជ្រើសរើសទីតាំងទៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌអាកាសធាតុ និងទិសខ្យល់។

[៧] ត្រូវមានសៀវភៅកត់ត្រា ដែលក្នុងនោះត្រូវកត់ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ បរិមាណ ប្រភេទសំណល់ដែលដឹកចូល ព្រមទាំងក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន ដូចមានចែងនៅឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ជាអនុសាន៍។

៦. ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍

៦.១ ទីតាំងទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍

[១] ដើម្បីកាត់បន្ថយការរំខានតាមរយៈការសាយភាយក្លិន ធូលី និងសំលេងដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលរស់នៅជុំវិញទីតាំងទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ ÷

- ត្រូវស្ថិតនៅចំងាយយ៉ាងតិច ៥០០ម៉ែត្រពីលំនៅដ្ឋាន ឬទីកន្លែងដែលជាតំរោងអភិវឌ្ឍន៍ ចំពោះទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ដែលមានសមត្ថភាពទទួលវត្ថុធាតុដើមតិចតួច ឧទាហរណ៍តិចជាង ៣០០០ តោនក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយវត្ថុធាតុដើមនោះជាសំណល់សួនច្បារ។
- ការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ទ្រង់ទ្រាយតូច ដូចជាការធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍តាមផ្ទះ ជាក្លួនរង ដាក់ក្នុងធុង ឬនៅតាមសួនច្បារតាមផ្ទះ ការហុយធូលីទៅអ្នកជិតខាងក៏ត្រូវជៀសវាង ទីតាំងអាចស្ថិតនៅចំងាយយ៉ាងតិច ២០ម៉ែត្រពីលំនៅដ្ឋាន ដើម្បីជៀសវាងការហុយធូលីទៅលើលំនៅដ្ឋាន ការពារសុខភាពដល់អ្នករស់នៅជិតខាង។

[២] អាចអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ចំងាយយ៉ាងតិច ៥០០ម៉ែត្រពីប្រភពទឹកស្អាត។ ហើយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចគ្រប់គ្រងតំបន់នោះជាអ្នកកំណត់អាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ និងធារាសាស្ត្រ។ ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍មិនអនុញ្ញាតអោយសាងសង់នៅតំបន់លិចទឹកទេ។

[៣] អនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ចំងាយយ៉ាងតិច ៥០០ម៉ែត្រពីកន្លែងកំសាន្ដ។

[៤] សាងសង់កន្លែងធ្វើជីកំប៉ុស្ដិ៍ត្រូវមាន ផ្លូវអាចធានាឱ្យបានដំណើរការបានគ្រប់រដូវ កន្លែងស្ដុក ប្រព័ន្ធប្រមូលទឹកសំអុយ ទឹកកខ្វក់ព្រមទាំងប្រព័ន្ធបង្ហូរចូលទៅក្នុងអាង

ស្តុក ការិយាល័យមួយដែលអាចស្ថិតនៅខាងមុខផ្លូវចូលខាងក្រៅទីលាន ដើម្បីងាយស្រួលត្រួតពិនិត្យក្នុងការទទួលសំណល់។

៦.២ ការសាងសង់ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

[១] អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគិតគូរពីទំហំទីលានដែលត្រូវសាងសង់ ដើម្បីឱ្យមានគុណភាពទៅនឹងបរិមាណសំណល់ជីវៈ (វត្ថុធាតុដើម) ដែលត្រូវដឹកចូលសំរាប់ធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ។ គិតគូរដូចនេះក្នុងបំណងជៀសវាងការស្តុកទុកសំណល់យូរ នាំឱ្យមានក្លិនមិនល្អ និងកើតទឹកសំអុយជាដើម។ មានតែសំណល់សួនច្បារទេដែលមានភាពស្អុយរលួយតិច ហើយអាចទុកបានយូរ ដើម្បីបន្ថយមាឌរបស់វា។

បរិមាណសំណល់ស្មៅមានការប្រែប្រួលទៅតាមរដូវ ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ត្រូវយកវាទៅលាយជាមួយសំណល់ឈើឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ជៀសវាងធ្វើឱ្យវានៅហាប់គ្មានខ្យល់ និងបញ្ចេញក្លិនស្អុយ។

[២] ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ត្រូវមានផ្លូវចេញចូល កន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម កន្លែងរែង ឃ្លាំងស្តុក ប្រព័ន្ធប្រមូលទឹកសំអុយ ហើយមានការិយាល័យគ្រប់គ្រងនៅខាងមុខច្រកចូលទីលាន ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការត្រួតពិនិត្យការដឹកវត្ថុធាតុដើមចូល។ ទីលានត្រូវមានរបងព័ទ្ធជុំវិញជៀសវាងការចេញចូលដោយគ្មានការអនុញ្ញាត។

[៣] ដើម្បីជៀសវាងការជ្រាបទឹកសំអុយទៅប្រភពទឹកក្រោមដី និងធានាបាននូវគុណភាពជីកំប៉ុស្តិ៍មិនឱ្យមានលាយ ថ្ម គ្រួស ខ្សាច់ និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលគ្រឿងចក្រ និងយានយន្តដឹកជញ្ជូនដំណើរការបានដោយពុំមានឧបសគ្គ ទាំងរដូវវស្សានិងប្រាំង នៅលើទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ទាំងមូល ត្រូវបង្ហាប់ឱ្យហាប់ដោយប្រើសំភារៈដែលមានការជ្រាបទឹកតិចបំផុត ហើយរឹង (ដូចជាក្រាលកៅស៊ូថ្មល់ ឬចាក់បេតុង)។

លើកលែងតែកន្លែងធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ដែលមានតែសំណល់សួនច្បារជាវត្ថុធាតុដើម ដែលតិចជាង ១០០០តោនក្នុងមួយឆ្នាំ។

[៤] ក្នុងករណីមានការចាក់សាបនៅលើទីលាន ប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកសំអុយនិងទឹកភ្លៀងដែលហូរកាត់រងជីកំប៉ុស្តិ៍ ត្រូវសាងសង់ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវាហូរចូលទៅក្នុងអាងប្រមូលទឹកសំអុយ។ ត្រូវជៀសវាងទឹកសំអុយនិងទឹកភ្លៀងហូរចូលគ្នាចូលទៅក្នុងដីឬទឹកទន្លេ

បឹងបួរ។ ចំពោះទឹកភ្លៀងដែលហូរឆ្លងកាត់ដំបូលរោង ហើយមិនហូរឆ្លងកាត់សំណល់ អាចបង្ហូរទៅប្រភពទឹកខាងក្រៅ។

[៥] ទឹកសំអុយអាចប្រើប្រាស់ឡើងវិញក្នុងដំណើរការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ឬបញ្ជូនទៅកន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មទឹកសំអុយ។

[៦] អាងប្រមូលទឹកសំអុយត្រូវសាងសង់តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស ហើយក្រាលបាតកុំអោយទឹកស្អុយជ្រាបចូលទៅក្នុងប្រភពទឹកក្រោមដី ដោយមានការយល់ព្រមពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច។ អាងនេះមានតួនាទីសំរាប់ទទួលទឹកសំអុយ និងទឹកភ្លៀងដែលហូរឆ្លងកាត់រងធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍។

ទំហំអាងប្រមូលទឹកសំអុយត្រូវសាងសង់ឱ្យសមមាត្រទៅនឹងបរិមាណទឹក ដែលមាន (បច្ចេកទេសសាងសង់មាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៩)។

[៧] ប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកភ្លៀងដែលហូរឆ្លងកាត់ដំបូលរោង និងទឹកភ្លៀងដែលមិនហូរឆ្លងកាត់សំណល់ និងប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកសំអុយត្រូវរៀបចំដោយឡែកពីគ្នា។

៧. ការអនុញ្ញាតសំរាប់ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍

ដើម្បីធានាបានសុវត្ថិភាពបរិស្ថាន ទីលានធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ត្រូវមានលិខិតអនុញ្ញាតពីក្រសួងបរិស្ថាន លើកលែងការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍តាមផ្ទះ។ ដើម្បីទទួលបានលិខិតអនុញ្ញាតធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ អ្នកធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោមនេះ÷

[១] វត្ថុធាតុដើម (គុណភាព ប្រភព និងបរិមាណ ដោយយោងទៅតាមប្រភេទ និងសមត្ថភាពទីលានជីកំប៉ុស្តិ៍)

[២] បន្ថែមទៅលើគំរូការទៅលើការសាងសង់ទីលាន ត្រូវបញ្ជាក់អំពី អាងស្តុកទឹកសំអុយ សំភារៈគ្រប់គ្រង ដំណើរការ ឬផែនការគ្រប់គ្រងក្លិន មធ្យោបាយត្រួតពិនិត្យ។

[៣] បច្ចេកទេសក្នុងដំណើរការគ្រប់គ្រង (ដូចជាក្លិន ការយកទឹកសំអុយប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងការប្រោះយកត្រឡប់ ក្នុងករណីទីតាំងនោះមានបញ្ហាក្លិន)។

[៤] ផលិតផលសំរេចត្រូវមានការបកស្រាយឱ្យបានច្បាស់លាស់យោងតាមឧបសម្ព័ន្ធ ៨។ ក្នុងករណីនេះអ្នកផលិតជីកំប៉ុស្តិ៍មិនចាំបាច់ត្រូវការសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទីពីរសំរាប់ប្រើប្រាស់ជីកំប៉ុស្តិ៍ទៀតទេ។

VI. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

១. គោលបំណង

[១] គោលការណ៍ណែនាំនេះមានគោលបំណងកំណត់នូវការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្រប និងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សំដៅធានាបាននូវការការពារសុខភាពសាធារណៈ គុណភាពបរិស្ថាន និងការអភិរក្សជីវៈចំរុះ។

[២] គោលការណ៍ណែនាំនេះមានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះរាល់សកម្មភាពនៃការបង្កើត ការបញ្ចេញចោល ការទុកដាក់ ការញែកនៅប្រភព ការប្រមូល ការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម (កែច្នៃ ដុត និងសំលាប់ ឬរំងាប់មេរោគ) ការដឹកជញ្ជូន និងការបោះចោលចុងក្រោយសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រគ្រប់ប្រភេទ។

២. ប្រភពសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

[១] មន្ទីរពេទ្យ មន្ទីរពិសោធន៍ មណ្ឌលសុខភាព មន្ទីរពហុព្យាបាល គ្លីនិក បន្ទប់ពិគ្រោះជំងឺ ។ល។

[២] រោងចក្រ_សហគ្រាសផលិតឱសថ ឱសថស្ថាន។

[៣] លំនៅស្ថាន កន្លែងព្យាបាលសត្វ កសិដ្ឋាន...ដូចជាថ្នាំពេទ្យ សំភារៈដែលសេសសល់ពីការព្យាបាល។

៣. ប្រភេទសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

[១] សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រចែកចេញជាបីប្រភេទ (ឧបសម្ព័ន ១០)

- **ប្រភេទ ក :** សំណល់រឹងទូទៅមិនគ្រោះថ្នាក់
- **ប្រភេទ ខ :** សំណល់មុតស្រួចចម្លងរោគ និងមិនចម្លងរោគ
- **ប្រភេទ គ :** សំណល់ចម្លងរោគ ដែលនាំឱ្យគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកជំងឺ ដល់បុគ្គលិកពេទ្យ និងអ្នកផ្សេងទៀត។

[២] **សំណល់ប្រភេទ ក**

សំណល់រឹងទូទៅមិនគ្រោះថ្នាក់ដូចជាសំណល់ផ្ទះបាយ ការិយាល័យ និងបន្ទប់អ្នកជំងឺ ឬបន្ទប់បុគ្គលិកពេទ្យសំរាក។ សំណល់ប្រភេទនេះមិនទាមទារឱ្យមានវិធានការតឹងរឹងក្នុងការគ្រប់គ្រងពេកទេ ព្រោះវាមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកជំងឺបុគ្គលិកពេទ្យ ឬអ្នកផ្សេងទៀត

ក្នុងករណីដែលសំណល់ប្រភេទនេះ មិននៅលាយឡំជាមួយនឹងសំណល់គ្រោះថ្នាក់ប្រភេទ ខ ឬ គ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១០)។

[៣] **សំណល់ប្រភេទ ខ**

ជាសំណល់មុតស្រួចទាំងឡាយណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ ដោយមុត ធ្វើឱ្យរបួស និងចម្លងរោគដល់អ្នកជំងឺ បុគ្គលិកពេទ្យ ឬអ្នកផ្សេងទៀត (មើល ឧបសម្ព័ន្ធ ១០)។

[៤] **សំណល់ប្រភេទ គ**

ជាសំណល់មានលក្ខណៈគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ចម្លងរោគដល់អ្នកជំងឺ បុគ្គលិកពេទ្យ និងសុខភាពសាធារណៈដោយផ្ទាល់ ឬប្រយោល។ សំណល់នេះទាមទារឱ្យមានវិធានការម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការការពារ ការឆ្លងរោគក្នុងពេលធ្វើសកម្មភាពញែកនៅប្រភព ប្រមូល ទុកដាក់ ធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម (សំលាប់មេរោគ ដុត កំទេច) ដឹកជញ្ជូន និងបោះចោលចុងក្រោយ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១០)។

៤. ការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

៤.១ ការញែកសំណល់នៅប្រភព

ការញែកសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រនៅប្រភព ត្រូវមានការវេចខ្ចប់ ឬទុកដាក់នៅក្នុងថង់ ឬធុងសំរាមបីប្រភេទដូចខាងក្រោម៖

[១] **សំរាប់សំណល់ប្រភេទ ក** : ដោយសារវាជាសំណល់រឹងមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់ត្រូវញែកសំណល់ជីវៈ ដោយត្រូវវេចខ្ចប់ក្នុងថង់ ឬដាក់ក្នុងធុងពណ៌បៃតង ហើយសំណល់មិនមែនជីវៈត្រូវវេចខ្ចប់ក្នុងថង់ពណ៌ខ្មៅដោយមានផ្លាកសញ្ញាសំគាល់។ នៅគ្រប់កន្លែងដែលមានសំណល់ប្រភេទនេះ ត្រូវយកទៅទុកដាក់នៅកន្លែងស្តុកបណ្តោះអាសន្ន យ៉ាងហោចក្នុងមួយថ្ងៃឱ្យបានម្តង។

[២] **សំរាប់សំណល់ប្រភេទ ខ** : សំណល់មុតស្រួចត្រូវញែកឱ្យដាច់ពីសំណល់ប្រភេទ ក និង គ ហើយដាក់ក្នុងប្រអប់ ឬធុងសុវត្ថិភាពពណ៌លឿង ដោយមានផ្លាកសញ្ញាសំគាល់។ នៅពេលដែលប្រអប់នេះពេញ ត្រូវយកទៅបញ្ចូលក្នុងឡដុត ឬទុកនៅកន្លែងស្តុកបណ្តោះអាសន្នដែលមានសុវត្ថិភាព។

[៣] **សំរាប់សំណល់ប្រភេទ គ:** សំណល់ប្រភេទនេះត្រូវញែកដាច់ពីសំណល់ប្រភេទ ក និង ខ ហើយទុកដាក់ក្នុងថង់ ឬធុងពណ៌ក្រហម ដែលធានាសុវត្ថិភាព (ការលេចធ្លាយជ្រាប បំភាយ)។ សំណល់ប្រភេទ គ អាចយកទៅសំលាប់មេរោគ ឬយកទៅដុតកំទេចនៅក្នុងឡ ឬទុកនៅកន្លែងស្តុកបណ្តោះអាសន្ន។ បើគ្មានកន្លែងដុតកំទេចសំណល់ប្រភេទនេះទេ ត្រូវបញ្ជូនទៅកន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មដែលប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។

៤.២ ការទុកដាក់បណ្តោះអាសន្នប្រកបដោយសុវត្ថិភាព

សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រគ្រប់ប្រភេទត្រូវទុកដាក់នៅកន្លែងបណ្តោះអាសន្នដែលមានសុវត្ថិភាព ដើម្បីការពារសុខភាពបុគ្គលិកពេទ្យ អ្នកជំងឺ និងអ្នកផ្សេងទៀត។

[១] **សំណល់ប្រភេទ ក** ចង់មានសំណល់សរីរាង្គ និងអសរីរាង្គត្រូវដាក់ដោយឡែកពីសំណល់ប្រភេទ ខ និង គ។

[២] **សំណល់ប្រភេទ ខ និង គ**

ចំពោះសំណល់ទាំងពីរប្រភេទនេះយើងត្រូវ៖

ក) ទុកដាក់នៅទីកន្លែងមានសុវត្ថិភាព (មានដំបូល, ជញ្ជាំងព័ទ្ធជុំវិញ និងមានចាក់សោរ)។

ខ) សំភារៈវេចខ្ចប់ត្រូវធានាគុណភាព និងសុវត្ថិភាព (ធុងត្រូវមានតំរបមិនងាយបែកធ្លាយ រហែក ឬបាក់បែក)។

គ) បន្ទប់ឬកន្លែងទុកដាក់បណ្តោះអាសន្ន ត្រូវខ័ណ្ឌជញ្ជាំងចែកដាច់ពីគ្នារវាងសំណល់ប្រភេទ ខ និង គ។

ឥ) រយៈពេលទុកដាក់សំណល់ប្រភេទ ខ គឺអាស្រ័យទៅលើបរិមាណសំណល់។

ឃ) ប្រភេទសំណល់ គ មិនត្រូវស្តុកទុកឱ្យលើសពី ៤៨ម៉ោង ហើយត្រូវដាក់នៅកន្លែងត្រជាក់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

៥. ការត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

៥.១ ភារកិច្ចម្ចាស់សំណល់ប្រភេទ ខ និង គ

[១] ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ទៅក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីប្រភេទ និងបរិមាណសំណល់និមួយៗ ដោយប្រើទំរង់បែបបទដែលមាន៥ច្បាប់ នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១១។

[២] ដកហូតទុកទំរង់បែបបទដែលចុះហត្ថលេខាជាមួយក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនពីរច្បាប់ដោយមួយច្បាប់រក្សាទុកខ្លួនឯង ហើយមួយច្បាប់ទៀតបញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច បញ្ជាក់ថាបានប្រគល់សំណល់ ឬអំពីមធ្យោបាយធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម ឬបោះចោលចុងក្រោយ។

៥.២ ភារកិច្ចក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន

[១] ធានាគុណភាព និងសុវត្ថិភាពមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន ហើយមានផ្លាកសញ្ញា សំគាល់ភាពគ្រោះថ្នាក់នៅលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន។ ត្រូវយកទំរង់បែបដែលធ្វើជាមួយម្ចាស់សំណល់ តាមខ្លួនជានិច្ចនៅពេលដឹកជញ្ជូន និងត្រូវបញ្ជូនមួយច្បាប់ទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច។

[២] កំណត់ពេលវេលាដឹកជញ្ជូនឱ្យបានច្បាស់លាស់។

[៣] ត្រួតពិនិត្យប្រភេទសំណល់មុននឹងទទួលយក។

[៤] ត្រូវមានអាជ្ញាប័នដឹកជញ្ជូនសារធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ពីអាជ្ញាធរទទួលខុសត្រូវ។ ក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនដែលគ្មានអាជ្ញាប័នអនុញ្ញាតឱ្យដឹកជញ្ជូនសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ មិនអនុញ្ញាតអោយដឹកសំណល់ប្រភេទនោះឡើយ។

[៥] ត្រូវឱ្យអ្នកទទួលសំណល់ចុះហត្ថលេខា ហើយក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនត្រូវរក្សាទំរង់បែបបទមួយច្បាប់ទុកជាឯកសារ និងពីរច្បាប់ទៀតប្រគល់ឱ្យទៅអ្នកទទួល។

៥.៣ ភារកិច្ចអ្នកទទួល

អ្នកទទួលត្រូវ៖

[១] មានមធ្យោបាយធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មលើសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើការបោះចោលនោះ។

[២] ត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់របាយការណ៍ និងកំណត់ហេតុរវាងម្ចាស់សំណល់ និងក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន។

[៣] ធ្វើរបាយការណ៍តាមពេលកំណត់ទៅអាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត–ក្រុង ដោយភ្ជាប់ទំរង់បែបបទក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១១ទៅជាមួយ។

[៤] ត្រូវរាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាបន្ទាន់ជូនអាជ្ញាធរបរិស្ថានខេត្ត ក្រុងក្នុងករណីមានភាពមិនប្រក្រតី។

[៥] ធ្វើការទុកដាក់សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដោយយោងតាមចំណុច ៧ ស្ដីពីការបោះបង់ចោលចុងក្រោយ។

៦. ការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រប្រភេទ ខ និង គ

[១] **ការដុត** (incineration) សំណល់ទាំងពីរប្រភេទខាងលើអនុញ្ញាតឱ្យបោះបង់ចោលនៅលើទីលានបទដ្ឋានសមញ្ញ ឬទីលានអនាម័យក្រោយពេលដុតរួច។

[២] **ការសំលាប់មេរោគ** (disinfection) សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកបោះបង់ចោលនៅទីលានសំរាប់សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ លុះត្រាតែមានការសំលាប់មេរោគជាមុន។

[៣] **ការរំងាប់មេរោគជាមុន** (sterilization) សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រដែលអនុញ្ញាតឱ្យយកមកប្រើប្រាស់វិញ ឬកែច្នៃ លុះត្រាណាមានការធ្វើរំងាប់មេរោគឱ្យបានត្រឹមត្រូវជាមុនសិន។

៧. ការបោះបង់ចុងក្រោយនៃសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ

សំណល់វេជ្ជសាស្ត្រត្រូវបោះបង់ចោលនៅទីលានដោយអនុលោមទៅតាមប្រភេទរបស់វាដូចមានចែងក្នុងចំណុច [១] ដល់ [៤] ខាងក្រោមនេះ៖

[១] សំណល់ប្រភេទ ក ក្រុមហ៊ុនប្រមូល និងដឹកជញ្ជូនសំណល់ទូទៅមិនគ្រោះថ្នាក់ត្រូវប្រគល់ និងចាក់ចោលនៅទីលានបទដ្ឋានសាមញ្ញឬទីលានអនាម័យ។

[២] សំណល់ប្រភេទ ខ មុននឹងយកទៅបោះបង់ចោលនៅលើទីលានអនាម័យ លុះត្រាតែមានការធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មជាមុន។

[៣] សំណល់ប្រភេទ គ ត្រូវធ្វើការសំលាប់មេរោគ (disinfection) មុនពេលយកទៅចាក់ចោលនៅលើទីលានសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ដោយអនុលោមទៅតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសទីលាន។

[៤] សំណល់ប្រភេទ គ អនុញ្ញាតឱ្យចាក់ចោលនៅលើទីលានអនាម័យ នៅពេលដុតរួចហើយ។

៨. ការពង្រឹង និងបង្កើនសមត្ថភាព

[១] ត្រូវរៀបចំធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលទូទៅស្តីអំពីការគ្រប់គ្រងសំណល់វេជ្ជសាស្ត្រ ដល់គ្រូពេទ្យ អ្នកគ្រប់គ្រង និងប្រធានគិលានុបដ្ឋាក-យិកា។

[២] ត្រូវមានការអប់រំជាប្រចាំ ដល់គិលានុបដ្ឋាក-យិកា បុគ្គលិកមន្ទីរពេទ្យ មណ្ឌលសុខភាព និងអ្នកសំអាត (អនាម័យ) អំពីការញែកសំណល់នៅប្រភព និងការយល់ដឹងទូទៅ។

[៣] ត្រូវផ្តល់ការអប់រំអំពីការញែកសំណល់នៅប្រភព និងបច្ចេកទេសប្រើសំភារៈដល់អ្នកបើកថយន្តពេទ្យ អ្នកធ្វើការកន្លែងធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់។

[៤] ត្រូវមានការបណ្តុះបណ្តាលអំពីការប្រមូល ដឹកជញ្ជូន ដល់អ្នកកើប អ្នកប្រមូល និងអ្នកដឹកជញ្ជូន។

[៥] ត្រូវបណ្តុះបណ្តាលអ្នកគ្រប់គ្រងទីលាន ក្នុងនោះមានម្ចាស់ទីលាន និងបុគ្គលិកទាំងអស់ ស្តីអំពី ដំណើរការទីលាន។

VII. គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពី ការអប់រំបរិស្ថាន

១. គោលបំណង

[១] ធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ និងសាធារណៈជនគ្រប់ស្រទាប់ជាន់ថ្នាក់បានយល់និងស្គាល់ពីសារៈសំខាន់នៃកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងអភិរក្សធនធានធម្មជាតិក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នក៏ដូចអនាគត។

[២] ធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមានមនសិការ និងសមត្ថភាពយល់ដឹងអំពីបរិស្ថានព្រមទាំងចូលរួមការពារបរិស្ថាន តាមរយៈទង្វើ ឬសកម្មភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន និងបំរែបំរួលបរិស្ថានក្នុងតំបន់ និងទូទាំងពិភពលោក ហើយនិងមានសមត្ថភាពចូលរួមក្នុងកិច្ចពិភាក្សាស្វែងរកដំណោះស្រាយ អំពីបញ្ហាបរិស្ថាន ដែលកើតមាននៅមូលដ្ឋានរស់នៅរបស់ខ្លួនផងដែរ។

២. គោលការណ៍អប់រំបរិស្ថាន

[១] ផ្តល់នូវសញ្ញាណសំខាន់ៗដល់សាធារណជនពីភាពចាំបាច់នៃកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ។

[២] បង្ហាញឱ្យសាធារណជនយល់ដឹងពីអត្ថប្រយោជន៍នៃបរិស្ថាន ធម្មជាតិ ជាមូលដ្ឋានបង្កើតឱ្យមានបរិស្ថានសង្គម-វប្បធម៌សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍សមស្របតាមទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណី ជំនឿសាសនា និងការតស៊ូរបស់សង្គមមនុស្ស។

[៣] ឱ្យយល់ដឹងពីភាពចាំបាច់នៃការទាញយកផល និងអនុផលពីប្រភពធនធានធម្មជាតិ (ព្រៃភ្នំ រ៉ែ ជីវៈចំរុះ សត្វព្រៃគ្រប់ប្រភេទ ទឹក ដី ខ្យល់) មកប្រើប្រាស់ប្រកបដោយចេរភាពបរិស្ថាន។

[៤] ឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យសាធារណជន ឃើញពីភាពទំនាក់ទំនងគ្នារវាង បរិស្ថានធម្មជាតិ បរិស្ថានសង្គម-វប្បធម៌ និងបរិស្ថានមនុស្ស ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

[៥] បង្កលក្ខណៈឱ្យសាធារណជន អាចមើលឃើញពីបញ្ហាបរិស្ថាន ដែលបានកើតមានលើភពផែនដីទាំងមូល នាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ។

[៦] បង្កលក្ខណៈឱ្យមានឱកាសក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងរៀបចំអនុវត្តគោលនយោបាយបរិស្ថានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

[៧] បង្ហាញឱ្យឃើញពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលកើតឡើងតាមរយៈការទាញយកផលពីធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងតំបន់ និងនៅលើភពផែនដីមកប្រើប្រាស់សំរាប់ផលិតកម្ម ដោយមិនបានធានានិរន្តរភាពបរិស្ថាន។

[៨] បង្ហាញឱ្យឃើញពីអត្ថប្រយោជន៍នៃការបន្តការអនុវត្តន៍ទំនៀមទំលាប់ពីបុរាណមួយចំនួនដែលផ្សាភ្ជាប់ជាមួយធម្មជាតិ ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ មិនមានការប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់បរិស្ថាន។

[៩] បង្ហាញឱ្យយើងយល់ និងយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

[១០] សំរាប់គ្រូបង្គោល និងអ្នកអប់រំបរិស្ថានត្រូវមានចំណេះដឹងបរិស្ថានទូលំទូលាយ និងមានចំណេះដឹងគរុកោសល្យ

៣. មុខសញ្ញា

[១] ការអប់រំបរិស្ថានចាប់ផ្តើមតាំងពីជាមួយឪពុកម្តាយនៅតាមផ្ទះ មតេយ្យសាលា សាលារៀន សាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ឧត្តមសិក្សា វត្តអារាម សាលាពុទ្ធិកៈ សហគមន៍ សង្គមស៊ីវិល ស្ថាប័នអប់រំបរិស្ថាន និងនៅតាមកន្លែងបណ្តុះបណ្តាលផ្សេងៗទៀត។

[២] គ្រូបង្រៀន គ្រូបង្គោល និងអ្នកធ្វើការអប់រំបរិស្ថាន ព្រោះអ្នកទាំងនោះមានតួនាទីជាអ្នកអប់រំបរិស្ថាន។

៤. ផែនការអប់រំបរិស្ថាន

នៅក្នុងផែនការអប់រំបរិស្ថាន ត្រូវមានការបញ្ជ្រាបចំណេះដឹង ស្តីពី គោលការណ៍គ្រប់គ្រងសំណល់ ការទប់ស្កាត់និងការបង្កើតសំណល់ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃ និងការទុកដាក់សំណល់រឹងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព ព្រមទាំងការយល់ដឹងអំពីការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍នៅសហគមន៍ និងនៅតាមផ្ទះ។

៤.១ ខ្ទឹមសារអប់រំបរិស្ថាន

ខ្ទឹមសារអប់រំបរិស្ថានត្រូវបញ្ជ្រាបទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សានៅ តាមមតេយ្យសាលា សាលាបំណេះដឹងទូទៅ សាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ វត្តអារាម សាលាពុទ្ធិកៈ ឧត្តមសិក្សា និងស្ថាប័នអប់រំផ្សេងទៀត។

[១] ការអប់រំបរិស្ថាននៅតាមមតេយ្យសាលា

ក) អប់រំកុមារឱ្យមានទំលាប់បោះចោលសំណល់ក្នុងធុងសំរាម អប់រំឱ្យស្គាល់ប្រភេទសំណល់ដូចជាស្បោងប្លាស្ទិក ក្រដាស លោហៈ (កំប៉ុង ដែក) ជាដើម ។

ខ) អប់រំកុមារឱ្យមានទំលាប់ធ្វើអនាម័យ នៅមុន និងក្រោយបរិភោគអាហារត្រូវចេះលាងដៃ។

គ) អប់រំកុមារឱ្យស្គាល់អំពីប្រភេទសត្វ និងរុក្ខជាតិក្នុងស្រុក និងជីវិតផ្សេងៗនៅលើផែនដី តាមរយៈរូបភាព គំនូរ ខ្សែវីដេអូ ទស្សនៈកិច្ចតាមសួនសត្វ។

[២] ការអប់រំបរិស្ថាននៅតាមសាលារៀន

ក) បញ្ជ្រាបការអប់រំចំណេះដឹងបរិស្ថានទៅក្នុងមុខវិជ្ជានៃកម្មវិធីសិក្សា។

ខ) ណែនាំឱ្យស្គាល់អំពីសម្បត្តិធនធានធម្មជាតិ។

គ) ណែនាំឱ្យស្គាល់លក្ខណៈសំណល់ ប្រភេទសំណល់ ការទុកដាក់ និងភាពគ្រោះថ្នាក់របស់សំណល់ទៅលើបរិស្ថាន និងល័ក្ខខ័ណ្ឌជីវភាពរស់នៅ។

ឃ) ណែនាំឱ្យមានការយល់ដឹងអំពីការបំពុលបរិស្ថានផ្សេងៗ ដូចជាទឹក ដី ខ្យល់ ការរំខានដោយសំលេង និងរំញ័រ។

ង) ឱ្យស្គាល់ប្រភេទជីវៈចំរុះនៅតាមតំបន់នីមួយៗ។

[៣] សាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ

រៀបចំឱ្យមានវគ្គអប់រំបរិស្ថាន ស្តីអំពី ផលប៉ះពាល់តាមរយៈការអនុវត្តន៍វិជ្ជាជីវៈ និងវិធានការទប់ស្កាត់។

[៤] សកលវិទ្យាល័យ

គ្រប់សកលវិទ្យាល័យត្រូវមានកម្មវិធីវិទ្យាសាស្ត្របរិស្ថានសំរាប់និស្សិតគ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់។

៤.២ ផែនការអប់រំបរិស្ថាន

[១] រៀបចំកម្មវិធីអប់រំការយល់ដឹងអំពីបរិស្ថានជាតួនាទីរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ដោយសហការជាមួយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា។

[២] ត្រូវពង្រឹងចំណេះដឹងផ្នែកបរិស្ថាន ដល់គ្រូបង្គោល និងគ្រូអប់រំ គ្រូបណ្តុះបណ្តាលបរិស្ថានគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់។

[៣] ត្រូវចូលរួមធ្វើពិសោធស្រាវជ្រាវពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកិច្ចការពារបរិស្ថាននៅតាមសាលាឧត្តមសិក្សាបរិស្ថាន។

[៤] ត្រូវបង្កើតនិងអនុវត្តកម្មវិធីអប់រំបរិស្ថានស្ថាប័នគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ទាំងអស់ (ស្ថាប័នរដ្ឋ ឯកជននិងសង្គមស៊ីវិល) ។

[៥] ជំរុញឱ្យមានការចូលរួមក្នុងការងារអប់រំបរិស្ថានដោយស្ម័គ្រចិត្ត។

[៦] គាំទ្រការអប់រំបរិស្ថាននៅតាមបណ្តាសហគមន៍។

[៧] ត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ និងបរិធានច្បាប់បរិស្ថានដល់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់ជាន់ថ្នាក់។

[៨] ត្រូវរៀបចំឱ្យមានការអប់រំចំណេះដឹងបរិស្ថានដល់បុគ្គលិក នៅតាមក្រុមហ៊ុន រោងចក្រ សហគ្រាស និងស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត។

[១០] ផ្សព្វផ្សាយការអប់រំបរិស្ថាន ជាតួនាទីសំខាន់របស់គ្រប់បណ្តាញសារព័ត៌មាន និងសង្គមស៊ីវិល ។

៤.៣ សកម្មភាពអប់រំបរិស្ថាន

ដើម្បីចូលរួមអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ការអប់រំបរិស្ថានត្រូវអនុវត្តក្រោមរូបភាពសំខាន់ៗដូចតទៅ៖

[១] ការបើកវគ្គអប់រំបណ្តុះបណ្តាល

[២] ការរៀបចំសិក្ខាសាលាលើប្រធានបទបរិស្ថាន

[៣] ការបោះពុម្ពផ្សាយ (ឯកសារអប់រំបរិស្ថាន រូបភាពផ្សព្វផ្សាយ ទស្សនាវដ្តី...)

[៤] ការផលិតខ្សែវីដេអូអប់រំបរិស្ថានខ្លីៗ

[៥] ការធ្វើបង្ហាញ។